.A° 1863. N°. 7. Zaturdag 24 Januarij. Twaalfde Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIE.

Abonnementsprijs per half jaar.
Voor *Batavia* . . . . f 12,50.
„ *Java* . . . . „ 15,—.
„ de *Buitenbezittingen* . . . . . . „ 15,—.
„ *Nederland* . . . . „ 22,50.
De betaling geschiedt vooruit — Brieven franco.

Hoofd-Bureau: te *Batavia* bij H. M. van DORP; **Agenten:** te *Samarang*, de GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. van DORP; te *Soerabaija*, le ROY & Co.; te *Pasoeroean*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. van VOORT; te *Madioen*, C. A. van der VOORT; te *Padang*, van ZADELHOFF & FABRITIUS; te *Ambina*, A. HARMSEN & Co.; te *Makassar*, KI SUTHERLAND, en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.
De **JAVA-BODE** verschijnt op **Woensdag** en **Zaturdag** van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.
Voor de vijf woorden . . . . f 0,50.
„ idem bij eerste of meerdere herhaling „ 0,25.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de **Mail-Editie** dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave vóór 12 uur.

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL.

Sluiting der Mail,
op Zaturdag den 31sten Januarij.

Vendutiën.

Maandag 26 Januarij
Voor het woonhuis van den Heer Joakim door Gebrs. Roselje & Co.
en
Voor het kommissiehuis van J. Speet.
en
's Avonds van boeken voor het woonhuis van de dames Scharp en Klussman.
Dingsdag 27 Januarij
Voor het woonhuis van de dames Scharp en Klussman door Cassalette & Co.
en
Voor het kommissiehuis van van Riet & Wijnveldt.
Woensdag 28 Januarij
Voor een sterfhuis op Pinangsia door van den Abeelen & Co.
en
Voor het kommissiehuis van Cassalette & Co.
en
's Avonds van boeken en de Harmonie door Lange & Co.
Donderdag 29 Januarij
Voor het woonhuis van den Heer Jacobsen door Cassalette & Co.
en
Voor het woonhuis van den Heer Oppel te Meester Cornelis door van Riet & Wijnveldt.
Vrijdag 30 Januarij.
Voor het woonhuis van den Heer Zakara door van Slooten, Morgan & Co.
en
Hout-Vendutie door John Pryce & Co.

ADVERTENTIEN.

Gehuwd:
F. W. C. BARENDS
met
J. W. PLASSAER.
Pamanoekan en Tjiassem-landen, 12 Januarij 1863. (287)

Bevallen van eene DOCHTER, de Echtgenoot van
F. J. KNOOPS.
Kaliwoengoe (Samarang)
2 Januarij 1863. (282)

Voorspoedig bevallen van een ZOON, *A. C. Joosten, Fransz.*
Samarang, 5 Januarij 1863. (281)

Bevallen van eene DOCHTER, *F. Friedlander*, geb. *Friedlander*.
Soerabaija, 12 Januarij 1863. (283)

Bevallen van eene DOCHTER, *J. M. A. de Groot*, geboren *Bernard*.
Soerabaija, 13 Januarij 1863. (284)

Bevallen van eene DOCHTER, *M. A. Rubinga*, echtgenoot van
C. TAUSENT.
Batavia, 19 Januarij 1863. (277)
Eenige Kennisgave.

Bevallen van eene DOCHTER *P. Thomann, Brentano–Semenza.*
Batavia, 22 Januarij 1863. (328)

Op den 20sten November 1862 overleed te Samarang mijn geliefde echtgenoot *W. C. F. Schmidt*, administrateur van het land *Djati Rongo.*
R. SCHMIDT,
Manuel.
(280)

Door zoovele en zware slagen van het noodlot reeds te Batavia getroffen, moet ik alhier, gedurende mijn verlofstijd, nog het zoo smartelijk verlies betreuren van mijne kleine lievelingen, *Emma* en *Alexander*, overleden den 22sten en 29sten October aan de hier heerschende scharlakenkoorts, ten huize van mijne zuster.
C. F. J. JAEGER.
Magdeburg, 30 November 1862. (296)

Heden trof mij de gevoeligste slag mijns levens; na een smartelijk lijden van ruim vijf maanden overleed mijn veel geliefde echtgenoot in den ouderdom van slechts zeven-en-dertig jaren, mij nalatende zes kinderen, allen nog te jong om hun verlies te kunnen beseffen.
Wed. A. W. T. CALMER,
geb. *Hellings.*
Batavia, 21 Januarij 1863.
Algemeene kennisgave. (339)

Ons dochtertje *Johanna Henriëtte*, geboren den ... en dezer, werd ons heden door den dood ontrukt.
W. SUERMONDT, Wzn.
E. C. SUERMONDT, geb. *Horst.*
Batavia, 22 Januarij 1863. (329)

Op de Vendutie
van MAANDAG zal voor het Commissiehuis van
J. SPEET
worden verkocht:
Een factuur SCHRIJFBEHOEFTEN,
geliniëerd en ongeliniëerd Schrijf-, Post- en Rekening- en Courantpapier, fraaije Zakboekjes, Portefeuilles, Teekengereedschappen, Verwdoozen, Cassetten en een menigte andere voorwerpen, ***alsmede:***
2 fraaije nieuwe Bendies.
(299)

VENDUTIE
op Maandag, den 26sten Januarij **1863,**
voor het Commissiehuis van
J. SPEET,
van:

286 vaten Amerikaansch Meel,
30 vaten gezouten Vleesch,
PRECIOSA'S, GOUD- en ZILVERWERKEN,
20/m. Palembangsche Dakpannen,
diverse Lijnwaden,
en ten twaalf ure,
Een stuk TUINLAND met een Huis met pannen gedekt, op Padjagalan of Kampong Bebek, Taxatie f 480.— dl. grond is groot 30 Roeden, bij 18 Roeden.
Een ERF, bebouwd met een steenen Huis met pannen gedekt, op Pinangsia, Tijgergracht, No. 562.
Een stuk GROND, bebouwd met eenige Inlandsche woningen, genaamd Poeloe-Maroenda, liggende aan de Rivier Maroenda, Verponding No. 9329. (298)

Op de Vendutie
van MAANDAG den 26sten Januarij zal door
J. SPEET
voor rekening van belanghebbende worden verkocht:
18 PRACHTIGE ZUIVER WITTE DIAMANTEN KNOOPEN en
1 GOUDEN BUIKPLAAT, wegende circa 10 Reaal. (344)

Op de Vendutie
van MAANDAG den 26sten Januarij zal door
J. SPEET
voor rekening van belanghebbende worden verkocht:
J. F. L. en Co. 209. 1 Baal 50 stuks
B. Blaauw Katoen,
beschadigd aangebragt per het Ned. Schip BONI, kapitein *Möller.* (345)

VENDUTIE
op Maandag, den 26 Januarij **1863,**
ten huize van den Heer
M. G. JOAKIM,
op ***Kebon Siri***, door
Gebrs. ROSELJE & Co.,
van eenen wel onderhouden
INBOEDEL.
bestaande uit: een gebeeldhouwd AMEUBLEMENT bekleed met blaauw Velours d'Utrecht, KANAPÉ-TAFELS, CONSOLES, KNAPEN, WASCHTAFELS met marmeren bladen, Mah. KASTEN, BUFFET- en SPEELTAFELS, Engelsche KROON-, HANG- en TAFELLAMPEN,
eene fraaije EETTAFEL voor 36 personen met wit marmeren bladen,
zoo goed als nieuwe SPIEGELS en SCHILDERIJEN, PORCELEIN-, GLAS- en PLEETWERK, fraai ZILVERWERK, eene welluidende PIANINO, etc.
Verder:
3 spannen goed gedresseerde WAGENPAARDEN, een MYLORD, 2 PALANKIJNS, Engelsche WAGENTUIGEN, BLOEMEN in Potten, KEUKENGEREEDSCHAPPEN en 20 stuks melkgevende KOEBEESTEN, enz.
En ten Elf ure:
Het HUIS en ERF, staande op *Kebon Siri*,
bewoond door den Heer M. G. JOAKIM.
(310)

VENDUTIE van BOEKEN, enz.
Op Maandag, den 26sten Januarij,
des avonds ten 8 ure,
zullen de ondergeteekenden Vendutie houden in de KOSTSCHOOL van Mevrouw de Weduwe
KLUSSMAN en Mej. SCHARP,
op het ***Koningsplein***,
en zulks wegens **intrekking der School**,
van eene menigte
SCHOOLBOEKEN,
School- en Schrijfbehoeften, Kaarten, Muzijk, Schoolplanken, Spellen en Speelgoed, begonnen Handwerken, Borduurwol en Estramine, enz., enz., enz.
Alsmede:

Eene collectie zoowel klassieke, als andere
BOEKWERKEN,
waarvan **CATALOGUS** is gedrukt en voor belanghebbenden verkrijgbaar.
Verder:
Een compleet STAATSBLAD voor
Nederlandsch-Indie,
(Officieële Editie) met Repertorium. Alles ingebonden.
(259) CASSALETTE & Co.

VENDUTIE
op Dingsdag 27 Januarij **1863,**
voor het Commissiehuis van
van Riet & Wijnveldt,
à 4 pCt. Vendu-Salaris,
van diverse DRANKEN en PROVISIEN, GLAS- en AARDEWERK, PORCELEIN, ZEEP en PARFUMERIEN, VERWWAREN, ZIJDEN en KATOENEN PARAPLUIËN en ZAKDOEKEN.
Voorts:
9 kisten Hoeden en Petten,
1 „ Shirtings,
1 „ Damast,
20 „ Chin. Vuurwerk,
1 „ Kousen,
1 „ Sokken,
6 picols Gom Dammer enz.
(294)

Op de Vendutie bij VAN RIET en WIJNVELDT, 27 *Januarij, a.s.*
zullen alsnog verkocht worden:
90,000 SIGAREN, 1 kist STROOHOEDEN, 1 kist ONDERBROEKEN. (350)

Vendutie
wegens intrekking der School van Mevrouw de Weduwe
KLUSSMAN en Mej. SCHARP,
op Dingsdag, den 27 Januarij **1863,**
vóór het Schoolgebouw op het Koningsplein, door
CASSALETTE & CO.,
van:

Paarden, Wagens, Tuigen, enz.
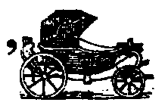
Acht fraaije melkgevende koeijen en kalveren,
tevens van eenen zeer goed Onderhouden
INBOEDEL,
waaronder eene menigte IJzeren- en Houten-
Ledikanten, Kasten, enz. enz.
te veel om breedvoerig beschreven te worden,
Verder:
Schooltafels, Banken, enz. enz.
Alles Zondag den 25 te voren voor een ieder te bezigtigen. (260)

VENDUTIE
op Woensdag den 28sten Januarij,
voor het Commissiehuis van
CASSALETTE & Co.,
van
LIJNWADEN,
als:
1 kist 25 corg. geweven SARONGS.
1 » REPS voor Meubel- en Wagenbekleedsel.
Verder:
1 factuur KANTOORBOEKEN, Velijn PAPIER, enz.
190 dozijn Amerikaansche STOELEN in soorten.
Amerikaansch IJZERWERK
van het fijnste soort als:
BIJLEN, HAMERS, SCHROEVENDRAAIJERS, BOREN, GRENDELS, SCHARNIEREN, KAPSTOKKEN, SLOTEN, SPIJKERTJES, enz.
Amerikaansche VOGELKOOIJEN, EMMERS, NAPJES, LEIJEN, BEZEMS, enz.
25 vaten puik Amerikaansch MEEL.
Wijders:
ongeveer 150 dozijn Porceleinen KOPJES, wit en met vergulden rand.
BLOEMPOTTEN, WASCHSTELLEN, EET- en THEE-SERVIEZEN, enz.
En eindelijk:
9/1 vaten puike Roode WIJN.
13/2 » » idem.
22 kisten RHIJNWIJN.
75 » puike RHIJNWIJN op ½ flesschen, enz., enz. (297)

Op de Vendutie
van WOENSDAG den 28sten aanstaande *bij*
CASSALETTE en Co.
zullen nog worden verkocht,
175 fraaije SCHILDERIJEN, van diverse Grootte en Soort,
500 kleine SCHILDERIJTJES, meest alle fraaije PHOTOGRAPHIEN.
(309)

Op de Vendutie van Woensdag den 28sten Januarij
zullen nog worden verkocht:
Circa 100 Amerikaansche HAMMEN.
25 Westphaalsche idem.
40 vaten à 27 vaatjes HARING,
pas aangebragt.
(332) CASSALETTE & Co.

VENDUTIE
op Woensdag den 28 Januarij **1863,**
voor een sterfhuis staande in de Koestraat (Pinangsia)
door
van den Abeelen en Co.,
van BANKEN, STOELEN, LEDIKANTEN, KASTEN, KEUKEN-GEREEDSCHAPPEN, PRECIOSA'S, een Collectie zeldzame uitheemsche PLANTEN in Chinesche Potten, enz. (506)

Op Woensdag 28 Januarij,
des avonds ten half acht ure,

zal in een der zalen van de SOCIETEIT DE HARMONIE door
LANGE & Co.
verkooping worden gehouden van eene belangrijke collectie
BOEKWERKEN,
waaronder vele over WERKTUIG- en ZEEVAARTKUNDE, GESCHIEDENIS, enz.
Vele PLATEN, KAARTEN, een PIANO en eindelijk eenige PARTITUREN van de beste Opera's en andere MUZIEK, alsmede eenige riemen MUZIEKPAPIER.
De Catalogus wordt gratis verspreid. (505)

Vendutie
op Donderdag, den 29 Januarij **1863,**
voor het Commissiehuis van
Schreuder & van der Crab,
van: 10 Okshoofden puike roode WIJN, Selterswater,
20000 Sigaren Regalias,
gekleurde HEMDEN, gekleurde en witte VOORHEMDEN, Paarden Dekens, Rosborstels, Roskammen, Scheerspiegels, Pennemessen, Koperen Meubelspijkers, GLASWERK, ENVELOPPES, VERTINDE WATERKETELS, GLAZEN, KRALEN, KNOOPEN, HAARSPELDEN,
Lepels, Vorken, Eau-de-Cologne,
ALCATIVEN, STROO-PETTEN, enz., enz.
benevens:
40 kisten GLAZEN RUITEN. (358)

VENDUTIE
op Donderdag den 29 Januarij **1863,**
wegens vertrek,
voor het woonhuis van den heer
W. Jacobsen,
Gang-Scott, door
CASSALETTE & Co.,
van eenen slechts kort gebruikten en zeer goed
onderhouden Inboedel,
goede overwalsche PAARDEN, waaronder 1 span bruin SANDELWOOD hoog 4 voet 3 duim, een nieuwen MYLORD, en een Amer. HANDWAGEN, TUIGEN, enz. enz.
(261)

VENDUTIE
op Donderdag, 29 Januarij **1863,**
te Meester-Cornelis,
wegens vertrek,
ten huize van den WelEdelGestr. Heer
G. W. OPPEL,
Kapitein der Infanterie,
door
van Riet en Wijnveldt,
van ZEdG. INBOEDEL, bestaande uit Kasten, Stoelen, Banken, Tafels, Hang- en Tafellampen, Stolpen, Schilderijen en Spiegels, ***voorts*** Wagen- en Bendiepaarden, Bendies en Wagens, etc. (549)

HOUT-VENDUTIE
op Vrijdag, den 30sten Januarij **1862,**
op het Heemradenplein,
door
(307) JOHN PRYCE en Co.

VENDUTIE
op Vrijdag 30 Januarij **1863,**
voor het Woonhuis van den WelEd. Heer
ZAKARA,
op het ***Koningsplein***, door
Van Slooten, Morgan en Co.,
van SPIEGELS en SCHILDERIJEN, HANG-, TAFEL- en MUURLAMPEN, STOELEN, KASTEN, CANAPÉS, TAFELS, KNAPEN, LEDIKANTEN, PORCELEIN-, GLAS- en AARDEWERK, voorts nog WAGENS, BENDIES, goedgedresseerde WAGEN- en BENDIEPAARDEN, TUIGEN, enz.
([illegible])

VENDUTIE

op Maandag den 2den Februarij 1863,
voor het woonhuis van wijlen den WelEdelGest. Heer
Mr. R. A. EEKHOUT,
op *KEBON SIRIH*, door

CASSALETTE & Co.,

van eenen eenvoudigen, maar hoogst netten en goed onderhouden INBOEDEL,
bestaande uit:
Mahonijhouten en andere

MEUBELS,

Spiegels, Schilderijen, zeer goede Lampen, 1 Bureau Ministre van Mahonijhout, Uurwerken, waaronder een zeer aanbevelenswaardigen Regulateur, verder, al hetgeen tot eene goede en ruim georganiseerde Huishouding behoort.

1 voor dit klimaat vervaardigde

PIANINO,

uit de Fabriek van **BREUGELMANS** te *Parijs*,

Goede en sterke PAARDEN, TUIGEN, enz.
RIJTUIGEN, waaronder een bijna nieuwe Europesche VIS-à-VIS, 1 PALANQUIN, BLOEMEN in Potten, enz

verder:
4 veel melkgevende KOEIJEN met KALVEREN
alsmede:
5 aandeelen in de Javasche Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij, sub No. 589 t/m 593.

Op ZONDAG 1 Februarij zal alles voor een ieder te bezigtigen zijn. (262)

VENDUTIE

op Vrijdag den 6den Februarij 1863,
wegens vertrek,
ten huize van den WelEdelGestrengen Heer
Mr. L. J. A. Tollens,
op ***CRAMAT***, door

CASSALETTE & Co.,

van
eenen fraaijen en goedonderhouden

INBOEDEL,

bestaande uit MAHONIJHOUTEN en andere MEUBELEN, BANKEN, TAFELS, STOELEN, LEDIKANTEN, waaronder een Kinder Wiegledikant, groote SPIEGELS, SCHILDERIJEN, Engelsche LAMPEN, HANGSTOLPEN, MARMEREN VAZEN en PENDULES, Soliede BOEKENKASTEN en REKKEN;
Een PRACHTIGE COLLECTIE BLOEMEN in potten, enz., enz. *Verder:*
Spannen goedgedresseerde wagenpaarden,
FRAAIJE RIJTUIGEN,
waaronder:
Een nieuwe MYLORD,
» VIS-à-VIS,
» PALANQUIN,
» KINDERWAGEN, met
een span fraaije BOKKEN, enz., enz.
Op 5 Februarij te bezigtigen. (301)

VENDUTIE

op Maandag 9 Februarij 1863,
voor het TOKOLOKAAL van
VAN WALCHREN EN VAN DORP,
in liquidatie, van
RESTANT DRANKEN, waaronder Sherry, Madeira Dry, BESSEN-GENEVER, ROODE WIJN op fust, een partij solied bewerkte LEDEREN MAILKOFFERS met foudraal, JAPANSCHE SCHUTSELS van 6 en 8 bladen, PARFUMERIEN, SPEELKAARTEN, Stellen Berl. zilveren LEPELS en VORKEN in carton, THEELEPELTJES met Suikertang en Zeefje in doosjes, TÊTE-à-TÊTES, KRISTAL-, GLAS- en AARDEWERK, TAFEL- en RIJTUIG KAARSEN, BOSQUET en andere ZEEP, HANGLAMPEN, ONDERSCHOTELS,
een paar groote en kleine SPIEGELS,
Stellen DAMAST TAFEL- en SERVETGOED, TOKOKASTEN en TAFELS, enz., enz. (347)

KOFFIJVEILING TE PADANG.

De Directeur der Producten en Civiele Magazijnen maakt bekend, dat in den loop van dit jaar de koffijveilingen te *Padang* zullen worden gehonden:

De eerste in de maand Maart,
» tweede » » » Junij,
» derde » » » September,
» vierde » » » December,

en wel op den eersten of tweeden dag na aankomst aldaar van de stoompakketboot van *Batavia*.

De voorwaarden, waarop deze Veilingen worden gehouden, zullen tijdig ter inzage voor belanghebbenden worden gedeponeerd op het bureau van den Gouverneur van *Sumatra's Westkust*, op de Residentie bureaux en in de localen der Handelsvereeniging te *Batavia*, *Samarang* en *Soerabaija*.

De Waarnd Directeur
der Producten en Civiele Magazijnen,
P. C. W. ANEMAET.
BATAVIA, den 16 Januarij 1863. (271)

Op een nader te bepalen dag in den loop den maand Februarij a. s., zullen de ondergeteekenden publiek en à tout prix verkoopen:
eenige der zoo gunstig bekende

PADI DORSCH MACHINES

met daarbij behoorende
Rosmolens.

Deze inrigting is onafhankelijk van *Stoom- of Waterkracht*, en kan op iedere daartoe aan te wijzen plaats in werking worden gesteld, thans opgesteld in de toko van de ondergeteekenden en aldaar te bezigtigen.

Bij bovenstaande gelegenheid zullen almede worden verkocht:

3 RIJSTWANMOLENS compleet, van Amerikaansch Systeem.

(350) CASSALETTE EN Co.

PUBLIEKE VERHUUR

VAN TWEE STEENOVENS.

Op Maandag den 9den Februarij 1863 des voormiddags ten 11 ure, zullen ten overstaan en ten kantore van den Notaris te *Batavia* Mr. A. M. MEERTENS, in het openbaar worden verhuurd:

De beide **STEENOVENS** op het land Tana Tingi te Tangerang in de Ommelanden van *Batavia*, met den daarbij behoorenden GROND, WONINGEN, SCHUREN, verdere GEBOUWEN en INVENTARIS, zijnde de Steenovens bekend onder Nummers 22 en 32.

De Huur begint met 1sten Januarij 1863 en eindigt ultimo December 1867.

Inlichtingen te bekomen ten kantore van den Notaris voornoemd. (311)

VENDUTIE

op Woensdag den 11den Februarij 1863,
wegens vertrek,
Voor het woonhuis van den WelEdel Gestrengen Heer
Mr. W. F. C. de EERENS.
op Cramat door

CASSALETTE & Co.

van deszelfs smaakvollen, bijna nieuwen en goed onderhouden Inboedel, waarvan in de volgende Nos. dezer Bladen Specificatie zal worden opgenomen. (276)

Als een vervolg op de bekendmaking, geplaatst in de Javasche Courant van den 7den dezer No. 2, brengt de Wd. Direkteur der Produkten en Civiele Magazijnen ter kennis van het algemeen, dat op ***Dingsdag den 17den Februarij 1863***, des voormiddags ten 10 ure precies, door de natenoemene Hoofden van Gewestelijk bestuur zal worden uitbesteed,

het vervoeren der brievenmalen van 's Gouvernements Posterijen op het eiland *Java*,

en zulks op de voorwaarden als bijlage gevoegd bij de hiervoren bedoelde Courant, als:

a. **door den Resident van Batavia.**
1e. de twaalf perseelen in massa;
2e. het eerste, tweede en derde perceel ieder afzonderlijk;
b. **door den Resident van Cheribon.**
het vierde perceel.
c. **door den Resident van Samarang.**
1e. de twaalf perceelen in massa;
2e. het vijfde, zesde en zevende perceel ieder afzonderlijk.
d. **door den Resident van Soerabaija.**
1e. de twaalf perceelen in massa;
2e. het achtste perceel.
e. **door den Resident van Pasoeroean.**
het negende perceel.
f. **door den Resident van Banjoe[illegible]**
het tiende perceel.
g. **door den Resident van Soerakarta.**
het elfde perceel.
h. **door den Resident van Kediri.**
het twaalfde perceel.

De aandacht van belanghebbenden wordt er op gevestigd, dat de wijze van uitbesteding omschreven is in art. 13 van de hiervoren bedoelde voorwaarden.

De Wd. Direkteur voornoemd,
P. C. W. ANEMAET.
Batavia, den 16den Januarij 1863. (272)

Als een vervolg op de bekendmaking geplaatst in de Javasche Courant van den 17den December 1862 No. 101, brengt de waarnemend Directeur van Producten en Civiele Magazijnen ter kennis van het algemeen, dat de daarbij aangekondigde uitbesteding voor het onderhouden eener geregelde ***Stoompakketvaart*** in den Indischen Archipel gedurende de jaren 1866/75 zal worden gehouden op den derden dag na aankomst te ***Batavia*** van de Europesche Mail, die den 12den Junij 1863 van ***Marseille*** vertrekt, met dien verstande evenwel dat wanneer deze derde dag op een Zondag valt, de uitbesteding alsdan op den daaropvolgenden dag (Maandag) zal plaats vinden.

De aandacht van belanghebbenden wordt er ten overvloede op gevestigd, dat de wijze van uitbesteding, inschrijving en indiening der inschrijvingsbilletten omschreven staat in artikel 38 der voorwaarden, waarop genoemde Pakketvaart zal worden uitbesteed.

De Wd. Directeur
der Producten en Civiele Magazijnen,
P. C. W. ANEMAET.
BATAVIA, den 20 Januarij 1863. (308)

ECHTE ENGELSCHE TAFELMESSEN,

met ivoren en beenen heften, in complete stellen, 1e kwaliteit.
LEPELS EN VORKEN, ook in complete stellen, in gebruik volkomen gelijk aan zilver.
Hollandsche Billard Hang-Lampen.
ROOD KOPEREN BOUILLOIRS met voorloop-komforen; alles soliede en net bewerkt, bij
(343) WINSSER, DE LANGE & Co.

MEUBEL-MAGAZIJN

TOKO SENIN,
van

B. CHARLES.

Steeds voorzien van alle soorten van:

MEUBELS,

beveelt zich aan tot de uitvoering van alle soorten van **Commissiën, verzending en verpakking van goederen, enz.** tot zeer matige prijzen.
(312)

MARMEREN VLOERSTEENEN,

van **10** tot **28** Rijnl. duimen,
benevens:
ronde en langwerpige Marmeren platen,
voor CONSOLES en TAFELS, zijn steeds te verkrijgen bij
(315) HAAGER en SCHUURMAN.

Boekhandel: LANGE EN Co.
Ontvangen:
KRAMERS, Fransch-Hollandsch en Hollandsch-Fransch Woordenboek, 2 deelen, gebonden.
PICARD, Engelsch-Hollandsch en Hollandsch-Engelsch Woordenboek. Nieuwe druk.
Nieuw Engelsch-Nederduitsch en Nederduitsch-Engelsch Woordenboek naar Webster, met de uitspraak van het Engelsch.
JAEGER'S Pocket Dictionary.
STIELERS Algemeene Atlas, in 84 kaarten, gebonden.
» Schoolatlas.
SYDOW'S Schoolatlas.
TEN BRINK, Drie dagen in Egypte.
Vele nieuwe Hollandsche Romans.
Dichtwerken van VAN ZEGGELEN, VAN DER HOOP.
BUNGENER'S Werken, oorspronkelijk en vertaald.
(338)

ROULETTES MET KAART,

bij
(336) WINSSER, DE LANGE en Co.

Hollandsche STOOMZALM,
Hollandsche OSSENTONGEN,
gezouten en in reuzel, in vaatjes à 3 stuks, heden ontvangen bij
(342) WINSSER, DE LANGE EN Co.

Verkrijgbaar bij den Ondergeteekende:

Eén goede ORKESTVIOLONCEL,
Fijne Vuillaume STRIJKSTOKKEN,

VIOOLSNAREN,

1ste kwaliteit, tegen Europeschen prijs à Contant.
O. I. BEKKER,
(273) *Molenvliet, Hoek Sawah-Bezaar.*

De Ondergeteekenden hebben op nieuw ontvangen
eene partij fraai beschilderd

WASDOEK

voor TAFELS, etc.
(263) GEBRS. ROSELJE & Co.

Ontvangen:

20 AMERIKAANSCHE RIJTUIGEN,

naar de nieuwste modellen vervaardigd.
(331) CASSALETTE & Co.

SPEELGOED

voor Jongens en Meisjes,
in kisten goed gesorteerd van ***f 50.— à f 100.—***
Te bekomen bij
(358) H. M. VAN DORP.

Bij G. Kolff en Co. te *Batavia*,
wederom verkrijgbaar:
Engelsch Decalqueer Linnen.
Voorts:
Ackermann's Verwdoozen, Glazen Linialen en Driehoeken, Linialen met metalen randen (nieuwe vinding), O.-Indische Inkt Leeuwenkoppen, Whatman's Teekenpapier en Papier Sans Fin. (302)

WAARLOOS FRANSCH PORCELEIN,

tot het Completeren van EETSERVIESEN,
bij
(286) WINSSER, DE LANGE & Co.

Heinrich Heine's Sämmtliche Werke,
22 Dln. ad *f* 35.— à Contant bij
(303) G. KOLFF en Co.

ONTVANGEN:

een factuur Rolpens, Worst, Spek, Ham en Saucisses,
tegen zeer matigen prijs à Contant verkrijgbaar bij
H. J. ROELOFS,
(289) tegenover de *Harmonie.*

VAN RIET & WIJNVELDT
ontvingen in Commissie:
VERSCHE GROENTEZADEN,
in pakken van 60 verschillende soorten. (293)

ROLWAGENS

van
Djattihout met ijzeren Assen.
Te bekomen aan de
Prauwenwerf van de
(219) Wed. VAN DER MEULEN.

DE BEREKENINGSTAFELEN

zullen in het begin van Februarij a.s. den HH. Inteekenaren worden toegezonden.
(291) OCKERSE.

H. M. VAN DORP, te Batavia.

Ontvangen:
HARMONICA'S van *f* 4, *f* 6, *f* 7, *f* 8, *f* 9 en *f* 12.—
1 » » 2 registers, *f* 20.—
1 » » 3 » *f* 30.—
Korte Handleiding voor het Harmonicaspel met 12 bekende en meestgeliefde liederen *f* 1.—
SCHAAK-, DAM-, TRIC-TRAC- en BELEGERING-SPELLEN in verschillende prijzen.
QUADRILLEDOOZEN het paar *f* 6.—
BOUWDOOZEN, KINDER-SCHRIJFLESSENAARS, TOOVERLANTAARNS, DOBBELSTEENEN, PASSERDOOZEN, ROULETTEN, etc. etc. (355)

BRANDON & Co.

hebben ontvangen:
Eene groote partij Witte en Zwarte
AMERIKAANSCHE REGENJASSEN.
van de beste Kwaliteit. (35[illegible]

VERWISSELING KANTOOR

Te Koop:
8000 Zilveren vijf francs stukken,
à *f* 2,40 per stuk.

Voor Mailreizigers per Messageries impériales is [illegible] Fransche Munt zeer voordeelig, daar men de Mexikaansche Dollars en Pilaar Matten alhier zoowel a[ls] te Singapore met *f* 2,70 à *f* 2,75 moet betalen.

In Egypte ontvangt men volgens Gouvernemen[ts] tarief:

Voor een zilveren 5 francs stuk 19 piasters en [illegible] paras, en voor de Mexikaansche Dollar slechts 19 [pi]asters, zoodat men voor de Mexikaansche Dollar, d[ie] men hier 30 à 40 cents duurder betaalt dan de stukk[en] van 5 francs, op andere plaatsen 10 paras minder ontvangt.

(346) J. SPEET.

CHRISTENDEUGD EN PLIGT.

Een geschenk voor nieuwe Lidmaten eener Protestantsche Kerk,
door **SCHMALTZ**. ***f 4.—***
Te bekomen bij
(270) H. M. VAN DORP.

Batavia English Library.

Received per Mail:

Les Misérables	by *Victor Hug[o]*
Yang-Tsze-Kiang	» *Blakiston.*
Niphon	» *Fonblanque*
Winifred's Wooing	» *Craik.*
Memoirs of Chrisr. North	» *Gordon.*
Lenten Journey	» *Trollope.*
Taeping Rebellion	» *Brine.*

WILLIAM, T. FRASER,
(337) *Secretary.*

MAGAZIJN
van

TEEKENBEHOEFTEN, ENZ.

van
H. M. van DORP, te *Batavia*.

Glazen Driehoeken, *f* 4,— tot *f* 8,—. Drieho[e]ken van 25, 30 en 65 cents. Linialen van [illegible] cents en hooger. Douzelaars per gros *f* 28,— p[er] dozijn *f* 2,50. Pinceaux à 2 bouts, per doz[ijn] *f* 5,—. Echte Fabers Potlooden, No. 1 à 4, p[er] gros *f* 24,—. id. id. in doos, 10 stu[ks] *f* 6,— van 5 stuks *f* 3,—. Gidons Potlooden per gros *f* 18,—. Gewone Teekenpotlooden, p[er] gros *f* 6 en *f* 8,—. Gelinieerde Cahiers per 1[illegible] *f* 8,—. Rond zwart Conté, No. 1 en 2, *f* 8,— per gros. Rond wit en gekleurd Conté, per gr[os] *f* 6,—. O.-Ind. Inkt, à *f* 1,— per stukje. Pastel in 12, 16 en 24 kleuren à *f* 3, *f* 4 en *f* 6,—. Godets porceleinen Verwbakjes à 6, 10, 12, [illegible] cents. Pistolets Poirier, *f* 6,60 per dozijn. Gomm[e] Elastique, *f* 9,— en 10,— per kilo. Trekpenne[n] à *f* 2,50. Rapporteurs *f* 4,50. Leijen No. 6, p[er] dozijn *f* 4,—. Verwdoozen, Engelsche Verwen [illegible] stuks, Gamboge, Vermillion, Lake, Van Dijk Brown, Ultramarine, Yellow ocre, Light red Burnt Sienna, Sepia, Indigo *f* 2,—. Verwdooze[n] à 20 stuks *f* 6,—. Honigverwen 18 stuks, *f* 6,— Gekleurde Potlooden, *f* 4,— per dozijn. Creta polycolor, 24 potlooden *f* 6,—. Houtskool, pe[r] pak van 30 stuks *f* 1,—. Papier Sans Fin, i[n] stukken van 50 el *f* 50,— *f* 1,— per el. Teekenpapier in verschillend formaat, *f* 1,— à *f* 4,— per 24 vel. Passerdoozen, à *f* 10,—. Do. ze[er] volledig, à *f* 25 en *f* 40,—. Do. (Pochette d'Ingenieur), *f* 50,—. Ivoren dubbele Palm, *f* 5,— Waterpassen, à *f* 6,—, *f* 12,— en *f* 20,—. Zakkompassen, à *f* 8,—, *f* 10,— en *f* 12,—. Smalkalder Boussole *f* 50,—. Patent niveau Hellingmeter *f* 50,—. Boussole dite declinatoire *f* 25,— Decalqueer Linnen, per el *f* 2,—. Do. per stu[k] van 24 yds. *f* 24,—. Decalqueer Papier van *f* 0,3[illegible] à *f* 1,— per vel. Fijne Engelsche Verwdooze[n] à 12 stuks en verdere benoodigdheden voor waterverw *f* 20,—. Patent ever pointed tubula[r] Drawing Pencils, F. M—B—BB *f* 6,—. Mordan's Porte Plombagine, *f* 5,—. Schetsboeken *f* 5,—
Albums voor Photographie. (334)

MUZIEKHANDEL

van H. M. VAN DORP, te *Batavia.*

AULAGNIER, Solfége ABéCédaire à l'usage des écoles, etc. . . . *f* 1,5[illegible]
BONOLDI, Etude complète de vocalisation en six tableaux . . . » 1,5[illegible]
BORDÈSE, Petite méthode élémentaire pour le chant. . . . » 5,—
» 30 Vocalises élémentaires pour le medium de la voix . . . » 2,70
LE CARPENTIER, Petit solfège avec accompagnement de piano, composé pour les enfants . . . » 5,—
BORDOGNI, 12 Nouvelles vocalises pour Baryton et Basse-taille . . . » 2,50
» 24 Nouvelles vocalises très faciles et à la portée de toutes les voix . » 2,50
CONCONE, 50 leçons de Chant pour le medium de la voix, 2 cahiers . . » 8,—
GUILLEAUME, Methode de Chant d'Ensemble à l'usage des écoles et de sociétés chorales » 1,50
DE GARAUDE, Solfèges des Enfants . . » 2,—
JASPAR, Solfèges avec accompagnement de Basse chiffrée. . . . » 2,50
LABLACHE, 12 vocalises pour voix de Basse.
PANOFKA, l'Art de Chanter. . . . » 15,—
PANSERON, Méthode de vocalisation pour Basse-taille, Baryton et Contralto . » 8,—
(354)

BRANDON & C.o
berigten de ontvangst
van Extra fijne **GIBUS HOEDEN**
en
Parijsche Zwarte ZIJDEN HOEDEN.
(352)

DEPOT
van
Inlandsche en Europesche
MEUBELEN.
(313) S. A. VAN DEN ABEELEN.

Gang Metapang bij de
Gas-fabriek.

PRAAUWENVEER EN WERF
van de
Wed. VAN DER MEULEN.
Verkrijgbaar:
STEENKOLEN,
bij kleine hoeveelheden aan de werf te ontvangen, dan wel aan boord van de schepen geleverd.
Diverse RONDHOUTEN en DJATTIHOUTEN PLANKEN, gezaagd volgens de op te geven maat.
Repareren van sloepen en het maken van divers HOUT- en IJZER-WERK voor de schepen.
(218)

HET PHOTOGRAPHISCH ATELIER
van
WOODBURY & PAGE
op RIJSWIJK is dagelijks, uitgezonderd Vrijdags, geopend van half 7 tot 10 uur 's morgens.
GEZIGTEN en TYPEN van *Java.*
AFDRUKKEN van negatieve PORTRETTEN, ten vorigen jare genomen, zijn te bekomen *f* 2,— per stuk. (324)

JAVA-BODE.
HH. Intekenaren op bovengenoemd Blad, die geneigd zijn met hun abonnement voor het **Eerste half jaar 1863** voor te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor *franco* toe te zenden.

Prijs voor het Eerste halfjaar:

voor Batavia	*f* 12,50
„ Java	„ 15,—
„ de Buitenbezittingen	„ 15,—
„ Nederland	„ 22,50

MAIL-EDITIE.
Per Jaargang.
Voor BATAVIA . . . . *f* **20,—**
Buiten » zoo wel voor NEDERLAND » **25,—**
Brieven *franco* aan den *Administrateur,*
H. M. VAN DORP.

Ingevolge bekendmaking van den Directeur van Financiën dd. 4 Mei 1861, kan men bij de Hoofden van gewestelijke besturen Wissels en Stortingsbewijzen erlangen ter overmaking van Gelden, dan wel afdragen aan de navolgende Heeren: **Blok & Co.** te Cheribon; Mevrouw de Weduwe **G. M. Dort** te Tagal; **de Groot, Kolff & Co.** en **G. C. T. van Dorp** te Samarang; **Le Roy & Co.** te Soerabaija, **Weljermans & Co.** te Pasoeroean; **C. A. van der Voort**, te Madioen; **K. Sutherland** te Makassar, **van Zadelhoff & Fabritius** te Padang, **Harmsen en Co.** te Amboina en voor de niet genoemde Buitenbezittingen bij de Agenten der schepen van den heer **W. Cores de Vries.** (316)

HOTEL
DU

SAMARANG. BODJONG.
PAVILLON.
Nouvel établissement fondé depuis un mois et situé dans la plus belle position de la Ville.
Les voyageurs et les familles y trouveront comforts, propreté et élégance.
Un Chef Européen en Spécialement chargé du soin de la table.
On exécute aussi toutes les commandes.
On peut se procurer dans l'établissement des équipages particuliers.
Salon particulier pour parties. (279)

WILLIAM HENRY HALL,
Shipping and General Commission Agent,
BATAVIA.
Agent for WHEATLEY & Co.
Globe Parcel Express. (417)

LEÇON DE PIANO ET DE CHANT
par
N. GAUTIER.
Rijswijk, chez Mr. Rosenboom.
(314)

J. H. KROM
heeft de eer zich voortdurend te recommenderen voor het geven van ***Lessen in Zang en Piano,*** alsmede voor het ***stemmen van Piano's.***
Adres Tegenover de Wagenverhuurderij,
KRAMAT. (322)

Nederlandsch-Indische
ESCOMPTO-MAATSCHAPPIJ.
ALGEMEENE VERGADERING van STEMGEREGTIGDE DEELHEBBERS op **Dingsdag** den 27 Januarij 1863, des morgens ten 11 ure, ten Kantore der Maatschappij, ter behandeling van de volgende onderwerpen:

a. Vaststelling der BALANS van het 5e Boekjaar, afgesloten onder Ult. December 1862 en bepaling van het DIVIDEND;
b. Voorstelling tot aanvulling van Art. 9 der STATUTEN;
c. Benoeming van drie GEDELEGEERDEN en drie KOMMISSARISSEN.

De BALANS ligt inmiddels ter visie voor DEELHEBBERS.
Namens het Algemeen Bestuur:
TIEDEMAN en VAN KERCHEM,
(335) Directeuren.

Indische
WAARBORG-MAATSCHAPPIJ.
Algemeene Vergadering
van Deelhebbers ter definitieve vaststelling van de statuten der Maatschappij, *op Maandag, den 2 Februarij 1863,* des namiddags ten 1 ure, in een der lokalen van de Javasche Bank.
BATAVIA, den 14 Januarij 1863.
A. R. J. CRAMERUS } *Commissarissen.*
Mr. F. A. MEES
W. SUERMONDT, Wz.
Mr. R. V. HEIJLIGER } *Directeuren.*
Mr. H. ROCHUSSEN
(265)

INSTITUUT KRAMAT.
Door de verplaatsing van het Instituut in het ruime en luchtige Huis, thans nog bewoond door den Heer TOLLENS, zal er in den loop der maand Februarij bij Mejufvrouw BEGEMANN gelegenheid bestaan tot het plaatsen van nog eenige ***dag- en kostleerlingen.*** (274)

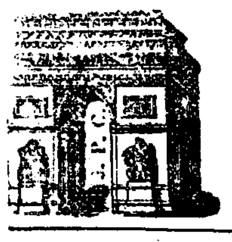

CAUVIN PILLEN,
verkrijgbaar met recept
bij
(321) BEIJNON, HAMACHER en Co

Holloway's Pillen.
Elke Ballingschap uit iemands geboortegrond is meer of min eene beproeving voor het hart en vaak ook eene beproeving voor het ligchaamsgestel; maar de laatste dezer twee kwalen kan men verhoeden, wanneer men zorg draagt ijdig deze onvergelijkelijke geneezende medicijnen gereed te hebben, zoodat de eerste aanval eener ziekte terstond en krachtdadig beteugeld wordt.
De Europesche bewoners van Java en der andere eilanden in den Oostershen Archipel hebben, gelukkig voor henzelven, die ontdekking gemaakt, en groote consignatien zijn onlangs in dat gedeelte der wereld aangekomen, redding verschaffende aan duizenden van de gewone ziekten zoo eigen aan dat klimaat, zoo als slechte spijsvertering, leveren maag ongesteldheden, roode loop, galkoortsen en algemeene verzwakheid.
Doosjes Pillen. à *f* 1— *f* 5.— *f* 5.—.
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 5.— *f* 5.—.
Te Batavia bij S. B. van Kleeff en Co.
» Banjoemaas » M. S. Cheriman.
» Soeracarta » W. Veldman.
» Djocjocarta » Buijn en Co.
» Salatiga » F. Kruthoffer.
» Tagal » Wed. Dort,
» Cheribon » W. Galistan.
» Cheribon » M. Blok en Co. (320)
» Samarang » H. L. Lijon en Co.
de Groot, Kolff en Co. en de hoofdagenten Soesman en Co

Een **geëxamineerde 1e Stuurman,** Nederlander van geboorte, wenscht wederom als zoodanig, dan wel als Gezagvoerder voor de Kustvaart geplaatst te worden.
Adres de Heeren
(336) B. KOPERSMIT & Co.

Eene **Engelsche Kindermeid,** voorzien van de beste getuigenissen, zoekt gelegenheid om met eene Dame of Familie, met of zonder Kinderen, naar Europa terug te keeren. Adres met franko brieven onder Lett. A. D. R. bij den Uitgever dezes. (341)

Bij eene familie te Padang wordt verlangd eene
Jufvrouw of Bonne,
ter oppassing van Kinderen en Assistentie in het Huishouden.
Adres onder letter B, bij den Boekhandelaar H. M. VAN DORP, te Batavia. (323)

Let Wel!
Wissels op Nederland, ten bedrage van *f* 25000.—
van ***J. de Jongh,*** Gezagvoerder van het Nederlandsch Barkschip „VEREENIGING" op deszelfs Reederij voor gedane Vertimmeringen alhier, ten behoeve van genoemd Schip, te bekomen bij den *Notaris*
J. R. KLEIJN.
Batavia, 21 Januarij. (304)

De trekking der Loterij
tot ondersteuning van het Nederlandsche **Gasthuis** voor behoeftige en minvermogende **Ooglijders** te Utrecht zal plaats hebben op
Maandag, den 9den Februarij a. s. (357)

TE KOOP Het HUIS
van wijlen Mr. R.

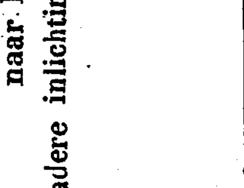

A. EEKHOUT, op *Kebon Siri.*
Adres:
(285) *Mr.* **MEERTENS.**

Te Koop voor Europeschen prijs:
Een Engelsch HARMONIUM,
volgens het stelsel van ***Alexandre,*** uit de beste fabriek, voor Huis of Kerk.
Te bekomen bij
(325) WOODBURY EN PAGE,
Rijswijk.

Te Koop:

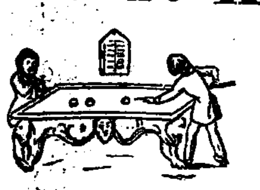

Een BAGATELLE BILLARD tegen zeer matigen prijs.
WOODBURY & PAGE.
(326) ***Rijswijk.***

TE KOOP **EENE ZAAK**, welke met een gering kapitaal te drijven is en *f* **400** 's maands opbrengt.
(288) Adres Lr. G, Bureau *Java-Bode.*

TE KOOP of **TE HUUR**
om dadelijk te aanvaarden:
DE RIJSTPELMOLEN,
gelegen te **Assem**, Residentie **Cheribon,**
met daarbij behoorende
Padie- en Rijstpakhuizen
en groot Woonhuis, alles met Pannen gedekt.
Twee planken Pakhuizen met pannen gedekt, en een bergruimte bevattende van respectivelijk 4000 en 3500 picols, gelegen te ***Karang Sambong*** en ***Pengarengan,*** Residentie ***Cheribon.***
Nadere informatien bij
(318) PANDEL & STIEHAUS.

Kamers te huur met de kost.
Te bevragen bij
H. J. ROELOFS,
(290) tegenover de *Harmonie.*

Te Huur:
à *f* **100.**— 's maands, van af **1o. Februarij e. k.** het Huis op **Petodjo** naast de wagenverhuurderij van den Heer **Vetter,** thans bewoond door den Heer *Liddell.*
Te bevragen bij
(348) TIEDEMAN en VAN KERCHEM.

TE HUUR Terstond,
Het HUIS,

Op het ***Koningsplein,*** Noord, naast de *Willemskerk.*
(275) *Notaris* BODDE.

TE HUUR om dadelijk te aanvaarden
een HUIS
met 2 KAMERS in Gang Boentoe (Koningsplein).
Adres:
(295) F. BAUDOIN.

Debiteuren van den Ondergeteekende, ter zake van ***notariële werkzaamheden,*** worden verzocht het door hen verschuldigde ten spoedigste aan te zuiveren, zullende bij gebreke van dien worden overgegaan tot de geregtelijke ten uitvoer legging der ten hunnen laste loopende rekeningen
Mr. R. V. HEIJLIGER.
Batavia, 23 Januarij 1863. (340

Bataviaasch Praauwenveer.
De stoomer **Tjiliwong,** is bestemd tot het afhalen en aan boord brengen van PASSAGIERS van stoomschepen.
Vertrekt ten 7 ure des morgens.
Ligplaats binnen den kleinen boom. (319)

Stoomvaart in den Indischen Archipel.
Het vertrek der Stoomschepen gedurende de maand JANUARIJ 1863, is geregeld als volgt:
VAN BATAVIA,
naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 1sten en 15den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.
VAN SOERABAIJA,
naar SAMARANG en BATAVIA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 15den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten.
Nadere inlichtingen te bekomen op de Stoombootkantoren in de stad, bij
W. CORES DE VRIES, } te *Batavia* en te *Soerabaija.*
NIEUWVEEN en SCHUIJMER, te *Samarang.*
(266)

Voor Passage en Vracht
naar TJILATJAP
bestaat gelegenheid met het Ned. Fregatschip

»VRIENDSCHAP,"
Kapt. J. JANZEN,
om spoedig derwaarts te vertrekken.
Adres bij *de Agenten,*
(327) J. CEZARD & Co.

Passage naar Nederland
wordt aangeboden met het nieuw gebouwd en snelzeilend Nederlandsch Fregatschip

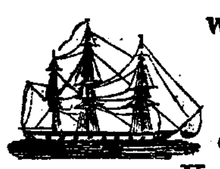

JAVA PACKET,
Kapitein **D. Crap Hellingman.**
Dit Schip is expresselijk voor den overvoer van Passagiers ingerigt, en heeft de reis van Nederland herwaarts in 80 dagen afgelegd.
Het vertrek zal plaats hebben in den aanvang van Maart.
Adres bij *de Agenten,*
(278) PAINE, STRICKER & Co.

Passage naar Nederland
wordt aangeboden met het Extra snelzeilend en voor den overvoer van Passagiers zoo gunstig bekende en daarvoor bijzonder ingerigte Nederlandsch Campagne Barkschip

AUSTRALIE,
Kapitein JOCHENS.
De reis herwaarts is in tachtig dagen afgelegd. Gemelde bodem vaart een geëxamineerden Doctor en een melkgevende Koe.
Het vertrek zal vermoedelijk medio Maart van hier plaats hebben.
Adres den Gezagvoerder in het Hotel des Indes alhier en bij
de Agenten,
(292) B. KOPERSMIT & Co.

De **KULTUURWET** [1].

De strijd der staatkundige partijen in Nederland werd in de laatste jaren bijna uitsluitend gevoerd op Koloniaal gebied. »Liberaal hier" — wie is het niet, wie althans beweert het niet te zijn? »Behoudend voor Indië" zijn, en noemen zich, velen.

Bevreemdend is die tegenstrijdigheid niet. Het geldt de handhaving of de wijziging, strevende naar afschaffing, van een stelsel van beheer, dat jaarlijks een aantal millioenen oplevert aan de Nederlandsche schatkist. De hervormers beloven wel van *hun* stelsel dezelfde, of nog schoonere gouden vruchten, maar het is niet onnatuurlijk dat men zich tevreden stelle met het thans genoten goede, zonder — met opoffering hiervan — naar het voorgegeven betere te grijpen. Dit komt immers overeen met onze nationale spreekwoorden en veelgeroemde bedachtzaamheid — en dat deze door de liberalen »ook voor Indië" uit het oog worden verloren, is alleén merkwaardig.

Vooral, omdat hun belofte van »nog meer millioenen" voor de schatkist als gewaagd moet worden beschouwd. Aan het niet ongegrond verlangen der behouders om nadere opheldering dat omtrent hebben zij nooit voldaan. Wel verwezen zij in 't algemeen naar de lessen der staathuishoudkunde, wel profeteerden zij een ongekende ontwikkeling van handel en nijverheid, een ongehoorden bloei voor Moederland en Kolonie — maar zij bleven het antwoord schuldig op de vraag: »hoe met niet te weêrleggen cijfers kon worden aangetoond, dat het batig saldo na afschaffing der dwangkultuur even groot zou zijn als tegenwoordig?" En waar ieder een enkele die becijfering ondernam, viel het niet moeijelijk te bewijzen, dat hij deerlijk buiten den waard gerekend had. Het budget der behouders met zijn zeer aangenaam resultaat komt ons jaarlijks voor oogen — het budget van de toekomst is door de liberalen nog niet of op geheel onvoldoende wijze gegeven.

En niettegenstaande dit groot, dit schijnbaar overwegend nadeel hunner stelling, zien wij toch de liberalen »ook voor Indië" voortdurend toenemen in aantal en gezag, zien wij in den tegenwoordigen minister van Koloniën een man hunner keuze, in het ontwerp van wet op de kultuurondernemingen een toepassing hunner beginselen.

Waar vinden wij de oplossing van dit raadsel? In de uitstekende talenten van de voorstanders der vrijzinnige rigting op Koloniaal gebied? Voorzeker, aan eenigen hunner kunnen die niet worden betwist, en één strijder als de heer van Hoëvell weegt tegen velen. Maar ook der behoudspartij heeft het aan dappere voorvechters, aan bekwame en welsprekende verdedigers harer stellingen niet ontbroken. En daarbij kwam *de lastkere, welsprekendheid* van *haar hoofdargument: het batig saldo.*

De oorzaak van het aangewezen verschijnsel ligt dieper. Zij is deze: dat een volk niet bij batige saldo's alleen kan leven; dat, behalve *hebzucht,* den mensch eigen is *regtsgevoel;* dat — hoe lang dit ook bestreden, gebood, onderdrukt zijn moge — het ten laatste de hebzucht overwint en breidelt. De kracht van dat gevoel is de eer onzer natuur, en onze troost bij de schendingen des regts die wij dagelijks zien plegen. Het is magtig genoeg geweest om de ketenen der slavernij te verbreken — het zal ook magtig zijn om Java te bevrijden van de banden der dwangkultuur.

Aan de liberalen kan met grond worden verweten, dat zij zich niet houden op het alleén zuivere standpunt. Zoolang zij blijven op het terrein der *regtvaardigheid,* zijn zij onverwinbaar. Wanneer zij met de behouders willen mededingen op het terrein des *geldelijken voordeels,* zijn zij zwak. Regt en *nut* gaan wel altijd zamen, maar niet altijd regt en *winst.* En het is een valsche staatkunde, die den strijd tracht te verbloemen tusschen pligt en belang van het oogenblik. Die strijd bestaat hier.

---

[1] In de *Gids* voor December 1862 lezen wij bovenstaand opstel van den Heer Mr. H. A. der Amorie van der Hoeven, naar aanleiding van verschenen brochures van Mr. E. H. 's Jacob, J. J. Bosmans en andere onbekende schrijvers. Wij hopen dat de beschouwingen van voormaligen stadgenoot door onze lezers met genoegen zullen worden gelezen.

Want het kan niet ontkend worden, omdat het is een door veeljarige ondervinding bewezen *feit*: het stelsel van beheer, thans op Java gevolgd, is een *voortreffelijk* stelsel, indien men bij zijne beoordeeling inzonderheid let op de — ware of vermeende — »behoeften van het moederland." Zijn grondslag is: den Javaan te houden in een toestand van onmondigheid, en daarvan voordeel te trekken door hem te dwingen tot arbeid ten behoeve van Nederland. Uitmuntende middelen tot bereiking van dit doel zijn: de instandhouding (in veel streken de invoering) van het gemeenschappelijk grondbezit; de handhaving van het bovenmatig gezag der hoofden en de als regel aangenomen erfelijkheid hunner betrekking; de heerendiensten; de tegenwerking der vrije kultuur en der ondernemingen van onafhankelijke Europeanen; de onderdrukking der evangelisatie; de veelvuldige toepassing van onteerende lijfstraffen, ook voor zeer kleine vergrijpen; bovenal het Gouvernements-kultuurstelsel, waarvan het beginsel is verpligte arbeid tegen een willekeurig vastgestelde, geheel onevenredige betaling.

Wel mogt de heer Money met bewondering staren op dit schoon geheel, en het een meesterstuk van staatkunde noemen. Het strekt zijn hart tot eer, dat hij gewenscht heeft zijn vaderland te doen deelen in de zegeningen, die de Voorzienigheid en de heer van den Bosch met zoo milde hand uit de schatkameren der Indische natuur over Nederland hebben uitgestrooid. Hoe zonderling, dat zijn vaderland de zegeningen met verontwaardiging heeft van zich gewezen! Engeland — het »misdadige Engeland" — weigert een kultuurstelsel en een batig saldo!

Het is zoo, de heer Money heeft zich door zijne bewondering te ver doen leiden. Wanneer hij zegt dat de landbouwende klasse op Java, met uitzondering van die in Noord-Amerika, de rijkste is op de geheele wereld, dan maakt hij zich schuldig aan schromelijke overdrijving. Geheel anders zegt de heer s'Jacob, dat de Javaansche landbouwer met opregtheid kan verklaren: *omnia mea mecum porto* — hetgeen, daar de Javaan gewoonlijk niets dan een katoenen buis en broek en een mes met zich draagt, al zeer weinig zijn zou. Maar ook deze voorstelling is onjuist; de waarheid ligt, bij uitzondering, *hier* in het midden. De landbouwende klasse op Java is *niet* rijk, maar zij heeft het noodige tot levensonderhoud. Het kommunisme, dat wij in stand houden als een der steunpilaren van het kultuurstelsel, belet *welvaart*, maar voorkomt *gebrek*. En indien onze hoogste pligt jegens de Javanen is hen voor *hongerlijden* te behoeden, dan moet men erkennen dat ons stelsel van beheer, ook wat henzelven betreft, weinig te wenschen overlaat.

Slechts één hervorming zou dan in ernstige overweging zijn te nemen: de *uitbreiding* der dwangkultuur. Het is buiten twijfel dat de Javaan nog veel meer kan arbeiden dan hij thans doet. »Door in elken koffij-tuin, in elken suiker-tuin, het noodige aantal *blank-officieren* te plaatsen, zal men aan Java's bodem zeker meer produkten ontwoekeren, dan hij nu opbrengt." Zoo sprak teregt de heer J. C. Baud, bij de behandeling van art. 56 van het Regeringsreglement. Minder juist voegde hij er bij: »of dit echter een stelsel is, geschikt om door de vertegenwoordigers van een edelmoedig volk te worden aangeprezen, meen ik in twijfel te moeten trekken." Want wat heeft *edelmoedigheid* te maken met een stelsel, dat de heer Baud zelf als verkeerd en onregtvaardig — *aangeprezen* heeft, omdat het bovenal *voordeelig* was? Zoodra voordeel de éénige toetssteen uitmaakt, moet men slechts daarheen streven, dat het voordeel zoo groot mogelijk zij. En door meer te planten — hetgeen hij zonder nadeel voor zijn gezondheid doen kan — verdient de Javaan immers zooveel te hooger plantloon, misschien wel zestig duiten meer in 't jaar. De zweep der *blank-officieren* zou niets nieuws zijn voor den arbeider, die ook thans bij de minste overtreding de geesselroede heeft te duchten van den resident of assistent-resident [1]). Wie derhalve de handhaving van het kultuurstelsel wenscht, verlange tevens zijne uitbreiding, en late zich door geen "edelmoedige" weinzerij terughouden van de gevolgen zijner meening. De opregtheid der Amerikaansche slavenhouders heeft haar goede zijde.

Doch laat *ons*, staande aan den anderen kant, als mannen die elke slavernij en al wat met haar heult verafschuwen, even openhartig zijn. Laat ons toegeven dat »gelukkige uitkomsten voor het moederland" bij ons *niet* zwaarder wegen dan regt. Laat ons erkennen dat wij hoogere pligten jegens de Javanen hebben te vervullen, dan hun niet te ontnemen, wat onmisbaar is tot levensonderhoud — een pligt jegens lastdieren. En wanneer men de menigte tegen ons tracht op te hitsen door het logenachtig beweren, dat Nederland zonder den roof van steeds aangroeiende batige saldo's zou te gronde gaan, laat ons dan met al de kracht die in ons is protesteren tegen dien *smaad*, Nederland aangedaan.

Onze leus zij die van Lord Canning: »Het streven der Europesche heerschappij in Indië moet zijn te geraken tot een toestand, waarin Indië de Europesche heerschappij zal kunnen ontberen." Onze volkomene toestemming, zonder blodhartig voorbehoud, zij geschonken aan de woorden van den tegenwoordigen minister van justitie: »Niemand is immer onzinnig genoeg geweest om te gelooven, dat de koloniën *nu reeds* vatbaar zouden zijn voor gelijke vrijheid van beweging als in Europa heerscht. Niemand heeft zulk eene revolutie gewenscht of verdedigd. Doch wel heeft het velen zwaar op het geweten gedrukt, dat bij onze heerschappij over millioenen onzer medemenschen het belang onzer schatkist het eenige, althans het hoogste was, dat wij op het oog schenen te houden; dat de koloniën behandeld werden, alsof zij niet voor hare bewoners, maar uitsluitend voor ons bestonden. Zij, die dat gevoelden, begrepen dat het onze roeping was, en het is eene edele, eene hooge, heilige roeping, de bewoners dier streken op te leiden tot hoogere beschaving, tot eene betere dan hunne tegenwoordige maatschappij; de koloniën in staat te stellen eenmaal als vrije, goed georganiseerde, zelfstandige staten op te treden. Lange, zeer lange jaren zullen nog verloopen, eer men zoover zal gekomen zijn; maar dat toch moet de eindpaal zijn, waarheen wij streven."

Ziedaar opregte taal. Maar niet allen begrijpen dat, om een *goed* doel te bereiken, opregtheid de beste staatkunde is. Ook de vervaardigers van het wetsontwerp op de kultuur-ondernemingen en der daarbij behoorende memorie van toelichting hebben dit uit het oog verloren. Zij doen het voorkomen alsof door deze regeling der partikuliere kultuur op het stelsel der dwangkultuur volstrekt geen inbreuk gemaakt worden zoude; alsof, bij aanneming van dit ontwerp, de staat van zaken op Java geheel dezelfde zou blijven, met uitzondering alleen van meer zekerheid van den ondernemer, meer welvaart voor de bevolking, en — meer bate voor de schatkist. Deze voorstelling nu is zoo *onjuist* mogelijk. Het is ontwijfelbaar dat een volkomene hervorming van Java's maatschappelijken toestand, een geheel nieuwe verhouding van Java tot Nederland, en, in de eerste plaats, de vernietiging der dwangkultuur, uit deze regeling — wordt zij tot wet verheven — zullen voortvloeijen.

De dwangkultuur lijdt geen mededinging. Zij kan gedoogen dat aan enkele zoogenaamd vrije ondernemingen een bestaan worde gegund, dat — zoodra het voor haar gevaarlijk zoude word n — door den nuk van een hoofdambtenaar kan worden omvergeworpen; zóó bestonden de partikuliere suiker-ondernemingen in Cheribon. Maar zij is niet vereenigbaar met het stelsel van onbeperkte vrijheid, dat in dit wetsontwerp gehuldigd wordt. Vooreerst niet, omdat geen enkel fabrikant dwaas genoeg zal zijn zich te verbinden, om twee derde van zijn produkt voor de helft van den marktprijs aan het Gouvernement af te staan, wanneer zijn naaste buurman over zijn *geheel* produkt de vrije beschikking behouden zal, tegen betaling eener betrekkelijk geringe belasting. Het bekende verschijnsel uit de eerste tijden van het kultuurstelsel, toen de regering kontraktanten *zoeken* en door rentelooze voorschotten overhalen moest, zal zich dus weldra op nieuw voordoen, doch met dit onderscheid dat zij nu niemand zal *vinden*.

Ten anderen zullen de vrije ondernemers aan hun werklieden een oneindig hooger loon *kunnen*, en — door de voor allen opengestelde mededinging — *moeten* betalen dan het ellendig loon, toegekend aan hen die ingedeeld zijn bij de Gouvernements-kultuur. Arbeiders zullen allerwege worden gezocht: de loonen zullen op Java — gelijk overal elders — komen op hun natuurlijke hoogte, d. i. zij zullen bereiken het punt, waarop den ondernemer een behoorlijke winst kan overblijven. Wat men uitgevonden heeft *schadelijke opdrijving* der loonen te noemen, zal plaats hebben in een mate, die weldenkende oudgasten zal doen sidderen. — De bepaling van het vierde lid van art. 56 van het Regeringsreglement, volgens welke de Gouvernements-kultures aan de bevolking ten minste gelijke voordeelen moeten opleveren als de vrije teelt, zal een *bespotting* worden der werkelijkheid; haar nakoming, die reeds nu — als ware zij niet geschreven — wordt ter zijde gesteld, zal dan ondenkbaar zijn. De welvaart, door den grootmoedigen Money aan de geheele bevolking van Java toegedicht, zal in waarheid het deel worden van de bewoners der streken, waar vrije ondernemingen gevestigd zijn. — En gelooft men dan in ernst, dat de beweerde »onverschilligheid" des inlanders zóóver gaan zou, om bij die welvaart van anderen eenvoudig toe te zien, wanneer het hem volkomen vrij staat haar ook voor zich te verwerven? *Kan* men gelooven, dat zelfs een »domme" Javaan zich tot nominaal betaalden arbeid zal laten dwingen, wanneer hij slechts te verhuizen heeft, om naar zin en lust te arbeiden voor een *billijk* loon? Men geloove het dan — maar men late aan anderen de overtuiging, dat bij aaneming van dit wetsonwerp de Gouvernements-kultuur weldra zal stil staan bij ontstentenis van twee onmisbare elementen: van fabrikanten en van arbeiders.

(*Slot volgt.*)

1) Men heeft mij dikwijls beschuldigd van overdrijving, wanneer ik op het schandelijk misbruik wees dat op Java gemaakt wordt van de rottingslagen, d. i. de geeseling. Ik zal nu één voorbeeld aanhalen uit duizenden, en voor [illegible] dat niemand op Java in dit voorbeeld iets buitengewoons vinden zal. Onlangs schreef een resident aan een suikerfabrikant: "Ik wend mij hierbij tot den inlandschen karvoerder Wasmin, die bekend heeft [illegible] te hebben, terwijl hij [illegible] tegen een lantaarnpaal [illegible] met twintig rottingslagen heb doen afstraffen. De schade [illegible] vergoeden." De karren op Java worden getrokken door buffels, die stapvoets en gewoonlijk het meer vasten, geregelden tred voortwaarts gaan; het transport duurt soms een geheelen dag, onder een brandenden hemel; het is voor den karvoerder bijna onmogelijk daarbij niet nu en dan in te slapen. In elk geval zou die onvoorzigtigheid reeds voldoende zijn gestraft. — *Twintig rottingslagen* zijn een vreeselijke, het ligchaam letterlijk verscheurende geeseling; *veertig* rottingslagen (deze straf mag alleen door den regter worden opgelegd) zijn zelfs voor den stads-geneesheer te Batavia, Dr. Swaving, in den regel gelijk met *martildood*.

INGEZONDEN.

Het recht tot Opstand [1].

Wanneer men den heer v. L. Brouwer wôu gelooven, dan zouden de antirevolutionairen er een „opstandstheorie" (gelijk hij het, even-fraai als juist, in zijn eigenaardig Hollandsch uitdrukt) op nahouden, wier „onzinnigheid, om niet te zeggen krankzinnigheid, door hare eenvoudige vermelding in het oog springt;" waarvan men mag vragen, of ze „niet meer dan onzinnig, of ze ook-niet wel een beetje profaan mag heeten;" en die daarbij „in den grond der zaak niets meer dan een woordenspel" blijkt te zijn. Zijn geestverwant Tellegen beweert hij, heeft „op dit punt als op vele andere de antirevolutie *weêr eens schaakmat gezet*."

Voorzeker, dit vonnis is hard, maar het schijnt verdiend. Althans, zoo het waar is — wat Tellegen in de *Staatsleer* van Stahl, onzen erkenden geestverwant, meent gelezen te hebben — dat de theorie der antirevolutionairen hierop neêrkomt: „Alle opstand is ongeoorloofd. Alle tirannie is dus lijdelijk te verduren. Die leer zoude aan één persoon de magt in handen geven, om alles omver te werpen. Gelukkig echter, dat de volkeren zich aan die theorie niet houden; maar, hoewel het hun verboden is, toch opstaan tegen de verdrukking. Nu zal de Vorst niet letten op hetgeen de volkeren mogen, maar op hetgeen zij zullen doen. Hij zal, uit vrees voor hun opstand, zich van tirannie onthouden. Daarom werkt die theorie niet kwaad. Met andere woorden: God heeft den menschen verboden op te staan; de maatschappelijke orde zoude evenwel kunnen worden omgekeerd zoo de volkeren dit gebod opvolgden. Zij doen dit echter niet en overtreden dit gebod, en daardoor worden de vorsten in bedwang gehouden." — Tellegen's gevolgtrekking is dan juist: „*de theorie is dus van dien aard, dat zij alleen goed is, omdat zij niet wordt opgevolgd. God heeft den menschen een gebod opgelegd, dat niet af te keuren is, omdat het niet wordt opgevolgd.*" De heer Groen moet dan „in beginsel den opstand der Nederlanden blijven afkeuren als een onregt." En v. L. Brouwer beweert dan op goeden grond: het „meer dan onzinnige" der theorie daargelaten, „in elk geval beduidt de zaak, wat de praktijk betreft, niets. De volken, heet het, bezitten wel nooit het regt om op te staan, maar — *'t is toch goed dat ze het soms doen.*"

Ik meen echter niet méer te zeggen dan ik kan verantwoorden, wanneer ik beweer, dat de heer Tellegen (van v. L. Brouwer, die Tellegen eenvoudig naschrijft, spreek ik niet-eens), wat door Stahl in zijn *Staatsleer* over het zoogenaamde recht tot opstand in het midden wordt gebracht, *niet-half gelezen* en *volstrekt-niet begrepen* heeft. In zijn lofwaardigen ijver om de akademiesche jongelingschap te Groningen tegen de besmetting met antirevolutionaire wanbegrippen te vrijwaren, schijnt de hoogleeraar, wellicht meer op het gebied van de staathuishoudkunde dan van de staatkunde tehuis, zich den tijd niet gegund te hebben, om zijn akte van beschuldiging tegen de antirevolutionaire partij behoorlijk aan de stukken te toetsen. En zoo is hij er toegekomen, ons dingen toe-te-dichten, die we volstrekt-niet leeren.

Stahl bestrijdt, dit is waar, het *recht* tot opstand. Op gronden, mijns inziens onwederlegbaar, en in elk geval tot-hedentoe onweêrlegd, toont hij aan, dat *metafyziesch, in het afgetrokkene*, opstand van een Volk tegen zijn Overheid nóch voor de vierschaar van het recht, nóch voor die van godsdienst en zedelijkheid, zich laat rechtvaardigen. En op de tegenwerping, dat die leer een wijde deur openzet voor de gruwelijkste tyrannie, luidt werkelijk zijn antwoord: de Vorsten weten zeer goed, dat de Volken, al verbiedt recht, zedelijkheid en godsdienst het hun, zullen opstaan wanneer het juk der dwingelandij hun te zwaar op de schouderen drukt.

Maar vooreerst is het een schromelijke dwaling van den heer Tellegen, dat uit dit laatste volgen zou; „de theorie is dus enkel goed, omdat ze niet wordt opgevolgd." Evenmin als de leer der rechtvaardiging uit het gelóóf-alleen staat of valt met het antwoord op de vierenzestigste vraag van den katechismus: „maar maakt deze leer geen zorgelooze en goddelooze menschen?"; evenmin zou, ook op dit gebied, wat in-zichzelf waar en goed is, van natuur veranderen indien er misbruik van kon gemaakt worden. En al wijst Stahl, om der tegenpartij den mond te snoeren, op het feit dat stelselmatige misbruiking van de leer, die wij prediken, door de Overheden, haar miskenning door de volken altijd en onvermijdelijk na zich sleept; dat derhalve die leer geenszins, gelijk de tegenpartij beweert, voor de Overheid een aanmoediging behelst tot het plegen van willekeur en tyrannie;-haar deugdelijkheid en bruikbaarheid onder alle omstandigheden staat, in-verband-met zijn geloof aan een persoonlijk, levend God, aan een rechtvaardig Wereldbestuur, bij hem onwankelbaar vast. „Wanneer een volk," zegt hij, „de zedelijke kracht bezat om het onrecht te verdragen, en tegelijk getuigenis te geven van het recht, ten koste ook van zijn leven, het zou op-het-eind over alle onderdrukking zegepralen, zoowel door den onweêrstaanbaren invloed dien zedelijke grootheid pleegt uit-te-oefenen, als door den onmiddelijken bijstand van God, dien Hij heeft toegezegd aan degenen die geloovig daarop wachten." Maar nu de volken in-den-regel die zedelijke kracht *niet* bezitten, „bedient God zich van den toorn der volken om de ongerechtigheden der Vorsten, gelijk van de dwingelandij der Vorsten om de ongerechtigheden der volken te straffen, en handhaaft Hij op die wijs zijn zedelijke wereldorde, loon uitdeelend naar werken, *zonder-dat echter de gebeurtenissen en handelingen, waardoor dit geschiedt, met betrekking tot hun daders en bewerkers daardoor gerechtvaardigd worden.*" Dit is niet, gelijk v. L. Brouwer stoutweg beweert, „meer dan onzinnig," „eene filosofie die God iets aan de menschen laat verbieden, opdat ze bij gelegenheid als 't zoo eens te pas komt, het toch doen zouden." Het is eenvoudig de leer, door Augustinus, Anselmus, Thomas Auquinas, Julius Müller, Rothe, en honderd andere vermaarde godgeleerden van vroeger en later tijd beleden: dat God, die in zijn vrijmachtig welbehagen den mensch het vermogen heeft geschonken om te kiezen tusschen goed en kwaad, van-eeuwigheid de vrije daden der menschen als vrij heeft vooruitgezien en in zijn wereldplan opgenomen tot bereiking van Zijne eigene wijze en heilige oogmerken.

Een niet-minder-grove dwaling is het van den heer Tellegen, dat Stahl, omdat hij in-het-afgetrokkene geen recht tot opstand erkent, — van de leer zou zijn: „alle tirannie is dus lijdelijk te verduren". Geen knechtelijke onderwerping predikt hij, geen lijdelijk *dulden*; maar lijdelijk *verzet*. Een niet-doen van wat de Overheid gebiedt, een niet-nalaten van wat zij verbiedt; eerst en bovenal wanneer het geboden geldt, die naar de inspraak van het geweten indruischen tegen het gebod Gods; maar óok, wanneer ze onze rechten of onze vrijheid aanrandt, b. v. door het wederrechtelijk heffen van belastingen. Een standvastig weigeren om zich te laten gebruiken als werktuig tot opheffing der wettig-bestaande orde van zaken of tot het plegen van onrechtvaardige onderdrukking. „Wanneer," zegt hij, „de overheid haar macht misbruikt, men stelle daar ongehoorzaamheid aan haar bevelen, en een openlijk getuigen voor waarheid en recht, en het woord der bestraffing tegenover; alleen *geen* stoffelijk geweld." Voorwaar, dat is niet een leer die, het rechtsgevoel en den vrijheidszin bij de volken uitdoovende, hen den rug leert krommen onder de roede des drijvers en elke tyrannie lijdelijk verduren. Ze getuigt, niet van slaafschen zin, maar van het verheven bewustzijn, dat „de christelijke zelfverloochening, die het onrecht zonder stoffelijke wapenen, alleen met het zwaard des woords, tegentreedt, grooter heldenmoed verraadt dan gewapend verzet." En ze sluit het bieden, ook van *aktieven* tegenstand, aan de hoogste Staatsmacht, het keeren, ook *met geweld*, van haar onwettige dwingelandij, *door degenen die de Staatsregeling daartoe roept*, volstrekt-niet buiten. Want „het spreekt wel vanzelf," zegt Stahl, „*dat* is geen opstand. Wanneer b. v. in Sparta de Eferen koningen voor hun vierschaar trokken, en langs den wettelijken weg zelfs ter dood lieten brengen, dat was géén opstand".

Maar elken *volks*opstand schijnt Stahl dan toch ongeoorloofd te achten en onrechtmatig; zij het dan-ook, gelijk hij moet toegeven, een in deze zondige wereld dikwerf *onvermijdelijk* kwaad?

Nóch het een nóch het ander is waar. Indien de heer Tellegen zich de moeite had gegeven, het hoofdstuk waarin Stahl over het zoogenaamde recht tot opstand handelt, behoorlijk uit-te-lezen, het zou hem overtuigend gebleken zijn, en hij zou begrepen hebben, wat hij nu uit zijn verband gerukt en zoo deerlijk misverstaan heeft.

Wanneer Stahl, en met hem de geheele antirevolutionaire partij, het bestaan van een *recht* tot opstand ontkent, wat wordt daarmêe bedoeld? Envoudig dit: dat wij, op het voetspoor der Hervormers, „in de volken geen soevereine rechters, laat staan willekeurige gebieders, over hun Overheden erkennen." Dat wij, gelijk Burke het zoo schoon uitdrukt, „van het uiterste redmiddel eener bedreigde maatschappij niet haar dagelijksch brood willen gemaakt zien." Dat we „de natuurlijke verhouding tusschen Overheid en onderdanen niet *principieel* willen zien omgekeerd. Dat we nóch met Bellarminus „rechtvaardige redenen", nóch met Lafayette „schennis van bezworen rechten," veelmin met Rousseau het eenvoudig goedvinden des volks, *zoo-maar in het algemeen* voldoende achten om op-staande-voet opstand te wettigen. Dat we niet, met de voorstanders der radikale en vermomde volkssoevereiniteit, tot *recht* in de theorie, en daardoor (omdat „de macht der logika sterker is dan de wil der menschen") ook tot *regel* in de praktijk, willen verheven zien, wat altijd een *afwijking*, een *verbreking* van het recht, is, waartoe alleen de uiterste nood een volk dwingen kan.

Dat zulke gevallen denkbaar zijn; dat ze van-tijd-tot-tijd in het leven der volken voorkomen, ook-Stahl is daar innig en diep van doordrongen. Hij erkent het, „juist omdat tot de christelijke zelfverloochening, die het onrecht zónder stoffelijke wapenen, alleen met het zwaard des woords, tegentreedt, grooter heldenmoed vereischt wordt dan tot gewapend verzet, kan men haar onmogelijk als algemeenen eisch aan de volken stellen." Van de leer dat, gelijk Groen het uitdrukt, „ook een Volk regten bezit, die een dwingeland niet ligt op den duur straffeloos vertreedt;" dat „opstand tegen een tyrannieke Overheid, hoewel in beginsel en als regel ongeoorloofd, ophoud[en] te zijn, wanneer de Overheid heel de wettig bestaande ord[e van] zaken onderst-boven keert, heel het fyzieke of moreele be[staan] der natie met vernietiging bedreigt;" dat „eerbied voor de r[egt]matige Overheid, verdragen van het onrecht, hoewel eerst[e en] heiligste plicht van den onderdaan, evenals menige ándere [ze]delijke waarheid niet absoluut en zonder eenige uitzonde[ring] toepasselijk is;" dat „opstand, wel niet als een recht van [het] Volk of krachtens een voorschrift van de Staatsregeling, m[aar] door den nood, wel niet in beginsel, maar als een op-zich[zelf] staande daad, zich rechtvaardigen laat;" van die leer is hij ge[en]zins afkeerig. Ook volgens hém „is ze geworteld in den [bo]dem van christelijke beginselen, en werkt ze waarlijk in [de] praktijk niet schadelijk, dat we haar zouden mogen bestrijd[en.]" Trouwens, „het moet erkend worden," zegt hij, „God l[eidt] de volken somwijlen in omstandigheden van geheel-buitenge[wo]nen aard, waarin het opstaan tegen hun Overheid wel nie[t in] beginsel en met wiskunstige zekerheid zich rechtvaardigen, m[aar] toch-ook aan het algemeene gebod, dat alle ziele den mach[ten] over haar gesteld, onderworpen zij, zich niet-meer toetsen laa[t;] een daad wordt, waarvan ze alleen aan hun geweten en aan [God] rekenschap schuldig zijn." In zulke gevallen betaamt het [ons] menschen niet, den opstand als een onrecht te brandmerk[en.] „Wanneer een volk, tot radeloosheid gebracht, op-het-eind n[aar] de wapenen grijpt, *mogen wij menschen niet zeggen, dat [het] zondigt tegen God gebod.*"

Ziedaar in eenige hoofdtrekken — meerendeels met de ei[gen] woorden van Stahl — wat wij antirevolutionairen omtrent [het] zoogenaamde recht tot opstand leeren. De onpartijdige le[zer] moge oordeelen, inhoever Tellegen's voorstelling daarmêe o[ver]eenkomt,-inhoever v. L. Brouwer's kwalifikatie: „meer dan [on]zinnig" er op past.

Wanneer de heer v. L. Brouwer nu nóch-niet inziet, dat [de] heer Groen op zijn antirevolutionair standpunt volstrekt-niet [ge]dwongen, ja, wat meer zegt, zelfs-niet *bevoegd* is, „den opsta[nd] der Nederlanden in beginsel af-te-keuren als een onregt;" [-] wanneer hij nu nóch-niet beseft, dat onze leer geenszins e[en] ijdel „woordenspel" is, maar in de praktijk zoowel als in th[eo]rie tegen de leer van het liberalisme diametraal overstaat;-wa[n]neer hij nu nóch-niet weet, „wat de heer Groen op de tege[n]werpingen zijner tegenpartij had kunnen antwoorden,"- het z[al] dan wel zijn, omdat (gelijk hij het zélf, minder-fraai dan wa[ar] uitdrukt) „valsche begrippen, vroegtijdig, zij 't ook slech[ts] eenigermate, ingang weten te vinden, den geest ontstemme[n] en hem ook voor 't vervolg het spoedig en juist onderscheid [tusschen] waarheid en dwaling verzwaren."

Dat ook de heer Tellegen, hoogleeraar in het staatsrecht, [o]p zoo hoogen toon durft veroordeelen, wat hij toont noch-zoo-weini[g] te kennen, heeft me verbaasd en bedroefd. Arm vaderlan[d,] wanneer uw zonen aan zulk-een leiding blijven overgeleverd!

D. KOORDERS.

Bandoeng, 14 Januari 1863.

1) Zie v. L. Brouwer's *Stahl redivivus? III* (Nederl. Spectator van 15 November l. l.). — De heer v. L. Brouwer schrijft: „regt *van* opstand." Uit onkunde, of in verband met zijn radikale theorieën?

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

Nadat men langen tijd te vergeefs pogingen had aangewen[d] bij het Indisch zoowel als bij het Opperbestuur, om een g[e]bouw te bekomen voor de hier bestaande wetenschappelijk[e] ligchamen, is ten vorigen jare, gelijk bekend is, door de N[e]derlandsche regering een som van *f* 175,000 toegestaan ten b[o]venbedoeld einde. Thans wordt in de *Javasche Courant* no. [..] een prijsvraag aangetroffen, door den Direkteur der Burgerlijk[e] Openbare werken namens de Indische regering uitgeschreven, waarbij wordt gevraagd om vóór 1 Junij a.s. in te zenden „ee[n] „ontwerp met begrooting van kosten voor een hoofdgebouw m[et] „de noodige bijgebouwen, bevattende lokalen ten dienste va[n] „het Bataviaasch genootschap van Kunsten en Wetenschappen, „met aantooning der uitbreiding, waarvoor dat gebouw, zo[o] „die in vervolg van tijd noodig mogt zijn, vatbaar is." D[e] inzender van het bestgekeurde ontwerp erlangt eene beloonin[g] van *f* 2000.—.

Hoe aangenaam het ons was deze prijsvraag uitgeschreve[n] te zien, betreuren wij het toch dat uitsluitend voor het Bata[viaasch] genootschap dit gebouw zal worden daargesteld, me[t] uitsluiting der Koninklijke Natuurkundige Vereeniging en de[r] Maatschappij van Nijverheid en Landbouw. 't Is waar, he[t] genootschap is het oudste, is de moeder der twee andere, di[e] uit haar zijn voortgekomen, — maar of de eerwaarde matron[e] niet lang over het hoofd gewassen is door hare kinderen; o[f] die zich gedurende de korte jaren van hun bestaan niet veelzin[s] nuttiger hebben gemaakt voor Indie en Nederland; of het terrein waarop het Genootschap zich bij uitsluiting beweegt, va[n] gelijke waarde is als die waarop de andere Vereenigingen wer[k]ken; of de titel van genootschap van *kunsten* en *wetenschappen* thans nog de regtmatige heeten, dan of die niet veelee[r] behoorde te luiden: genootschap van taal-, land- en volkenkunde; of het genootschap door zijne studiën der Inlandsche talen van deze gewesten de taalwetenschap in 't algemeen, ja zelfs die der Indische bezittingen in 't bijzonder wel veel heeft gebaat, — ziedaar vragen, waarop het antwoord niet altoos even streelend voor het genootschap zoude zijn.

De regering schijnt nog niet afgebragt van het denkbeeld eener gedwongen vereeniging tot één geheel der hier bestaande genootschappen, en in meer dan één opzigt betreuren wij het dat deze vereeniging nog niet tot stand is gebragt, en gaarne hadden wij gezien dat het koncept-ontwerp hiertoe in der tijd door de heeren Mr. T. H. der Kinderen c. s. voorgesteld, ware aangenomen. De Maatschappij van Nijverheid en Landbouw heeft in der tijd zich daarmeê vereenigd, — maar verder hebben wij er niets van vernomen. Komt deze vereeniging niet tot stand, dan gelooven wij dat de beide andere vereenigingen nog lang kunnen wachten, voor ook zij een eigen doelmatig lokaal bezitten — het huisje thans door de Koninklijke Natuurkundige Vereeniging geoccupeerd komt hierbij in geen aanmerking —, want daartoe is een aanzienlijk kapitaal benoodigd, en Maecenassen ontbreken hier. Doch waarom, indien één der drie ligchamen opregt een vereeniging wenscht, deze niet beproefd in den zin van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen in Nederland, onder den naam bijvoorbeeld van Nederlandsch-Indische Maatschappij van kunsten en wetenschappen, met bepaling, dat in een algemeene vergadering der drie ligchamen bij vrije stemming een algemeen bestuur enz. zal worden gekozen? Met een weinigje goeden wil was dunkt ons, deze vereeniging wel te bewerkstelligen, maar de eigenliefde is hierin, gelijk in zooveel, een moeijelijk te overwinnen vijand.

Wij vernemen dat a. s. Dingsdagnamiddag zich aan boord van het schip *Doelwijk*, gezagvoerder L. Hoefman, zal inschepen, ten einde met dezen bodem naar Nederland te vertrekken, om daar voor zijne geschokte gezondheid herstelling te zoeken, onze geachte stadgenoot, de heer Dr. C. Swaving. Van ganscher harte wenschen wij hem een behouden overtogt en geheele herstelling toe!

Den 21 dezer werd er te Batavia eene treurmare vernomen: *Calmer is niet meer*. Treurmare voor zijne Vrienden! Treurmare voor allen die de heerlijke Toonkunst liefhebben.

Treurmare voor zijne Vrienden! want allen, wien het voorregt ten deele viel, Calmer van nabij te leeren kennen, weten hoe zijn hart voor hen klopte, en hoe dat hart gloeide voor alles wat edel en goed is.

Treurmare in de Kunstwereld! want hij was kunstenaar met geheel zijn hart, met geheel zijne ziel.

Hij vereenigde alles in zich wat den mensch tot Kunstenaar maakt; hij was uitstekend violist, goed bekend met de theorie der muziek, degelijk orgelspeler en pianist en daarbij door de goede opvoeding die hij genoten had, in staat gesteld aan het hoofd te staan van alle muzikale vereenigingen. Aan zijn graf stonden vele zijner beste leerlingen, zij zullen het wel best weten te getuigen, hoe lief hem de kunst was, en hoe hij trachtte ze te bevorderen.

Veel heeft hij gedaan voor de edele Toonkunst, *veel* voor zijne kunstbroeders, en steeds was hij bereid om met zijne groote talenten hulpe te geven waar hulp noodig was.

Moge de geest van Calmer allen bezielen, die het goed meenen met de edele Toonkunst, dan voorspellen wij dier Kunst eene glansrijke toekomst. (*Aangeboden.*)

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia.

VAN 21 TOT 23 JANUARIJ 1862.

HOTEL DES INDES. Horrman, Vogelpoel en 2 kinderen, van Batavia. — W. Maas Geesteranus, Stakman Bosse, Greve, Hajenins, Wetters, van de Reede.

JAVA HOTEL. Kettler, van Palembang.

BIJVOEGSEL

VAN DEN

JAVA-BODE

van Zaturdag 24 Januarij 1863, N°. 7.

Aangekomen Passagiers te Batavia.

VAN 21 TOT 23 JANUARIJ 1863.

Met de Ned. Ind. bark *l' Amitié*, gezagvoerder J. Huart, de kapitein der infanterie Lange en familie, Mej. Muller, de heer H. W. Kettler, van Palembang.

Met het Ned. Ind. stooms. *Palembang Packet*, gezagvoerder J. F. Scheel, de heer W. Gibson, benevens Z. M. troepen van Palembang via Muntok.

Vertrokken Passagiers van Batavia.

VAN 21 TOT 23 JANUARIJ 1863.

Met het Ned. Ind. stoomschip *Palembang*, gezagvoerder P. Münnich, de heeren Adam en Echtgenoot, C. Doornick, Mevrouw Versteegh en Leroux en Mej. Dennison, naar Soerabaija.

Met het Ned. Ind. stooms. *Prins van Oranje*, gezagvoerder J. van Zandwijk, de heeren M. J. Pool en één kind, W. Retgers, Echtgenoot en drie kinderen, F. G. de Bie, Echtgenoot en vier kinderen, Krieken, Olyve l' Oubriat, Johannes, 1ste luit. Havenga, 2de luit. Westenberg en Postma, adj. onder-off. H. A. W. Renons, benevens Z. M. troepen naar Bandjermasin, via Samarang, Soerabaija en Bawean.

Met het Ned. Ind. stooms. *Macasser*, gezagvoerder J. C. Bierings, de de heer J. C. Botter, Echtgenoot en vier kinderen, Mevrouw de wed. Sonnerville, 1ste luit. Harting, benevens Z. M. troepen naar Padang en Benkoelen.

Batavia. — In den morgen van den 17den Januarij jl. is Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal met gevolg van Buitenzorg alhier aangekomen en in den namiddag van den 19den weder naar Buitenzorg vertrokken.

Bantam. — De rivier Tjiliman, in de afdeeling Tjiringin, is ten gevolge van bandjirs zoodanig gezwollen, dat de omliggende beplante sawah-en tiparvelden 4 voet onder water staan.

— Eene praauw sampan, gevoerd door Moestapa, van Bantam op den 7den Januarij naar Tjiringin uitgeklaard, is ten gevolge van zware westenwinden en hooge zee den 13den daaraanvolgende op de hoogte van Poelo Doewa gestrand en verbrijzeld. Een passagier, genaamd Gouw Siet, die het ongeluk heeft gehad van over boord te vallen, is door de golven weggevoerd en verdwenen; de andere opvarenden, vijf in getal, zijn door de recherche-sloep, die hun onmiddelijk tot hulp was toegezonden, gered. Van de lading, bestaande uit aardenwerken en eenige pikols boombast, is niets gered kunnen worden dan eenige kleedingstukken en ammunitie van het vaartuig.

Samarang. — Ter bekoming van drinkwater van goede hoedanigheid, ten behoeve van de bewoners van de noorden walstraat ter hoofdplaats Samarang, werd in 1862 door het gouvernement magtiging verleend tot het boren van een artesischen put aldaar. Den 30sten December jl. is bij de boring voor het eerst uitvloeijing van water waargenomen, doch bedroeg de opbrengst slechts 100 Ned. kannen in 7 minuten en 30 seconden. Den 31sten dier maand en den 1sten Januarij jl. werd dieper geboord, zonder dat de opbrengst van water vermeerderde, doch op den 2den daaraanvolgende bedroeg de opbrengst 100 Ned. kannen in 2 minuten en 50 seconden. De put is de beste van de tot nog toe ter hoofdplaats Samarang geboorde en geeft meer water dan die, welke zich in het Roomsch-Katholijke weeshuis aldaar bevindt. Het water is bevonden goed van smaak te zijn.

Lampongsche Distrikten. — Op de meeste plaatsen was het beplanten der sawa's en het omheinen der reeds beplante ladangs geëindigd. De ongestadige weêrsgesteldheid oefende een nadeeligen invloed op den gezondheidstoestand der bevolking uit. Vele koortsgevallen deden zich voor, vooral onder de militairen te Telok-Betong en in de IV Marga's. Van de kustplaatsen dezer residentie kwamen ter hoofdplaats Telok-Betong aan 16 en vertrokken 31 praauwen. Van Java en elders kwamen ter hoofdplaats aan 36 en vertrokken 44 vaartuigen.

De ingevoerde artikelen bestonden uit 1362 pikol rijst, 4½ kojang zout, 56¼ pikol gambir, 7 pikol klapper-olie, 1½ pikol katjangolie, 5 paarden, 32 varkens, *f* 9100 aan zilveren munt, *f* 504 aan gouden Spaansche matten en verschillende andere goederen van Oosterschen en Westerschen oorsprong. De uitvoer bestond uit 246½ pikol gom-elastiek, 354 pikol damar, 1310 pikol peper, 15 pikol koffij, 22 pikol kapas, 22,000 stuks klappers en *f* 14,610 aan zilveren munt.

De marktprijzen waren als volgt:

Rijst, de pikol van	*f* 5.—	tot	*f* 12.—.
Gom-Elastiek	" 72.—	"	" 30.—.
Peper	" 10.—	"	" 12.—.
Damar	" 10.—	"	" 12.—.
Koffij	" 30.—	"	" 35.—.
Klappers de 100 stuks	" 3.—	"	" 4.—.
Klapperolie de pikol	" 28.—	"	" 30.—.

Gedurende de maand December werden in deze residentie gedood 7 tijgers en 49 krokodillen en aangebragt 33 krododillen-eijeren, waarvoor aan premiën eene som van 284.30 is betaald.

Billiton. (December.) — De gezondheidstoestand der inlandsche bevolking en Chinesche mijnwerkers was naar wensch. In alle mijnen was men met het smelten van tin bezig. In het distrikt Sidjoek was de smelting bijna afgeloopen en had men 2902 schuitjes of ± 1451 pikol tin verkregen, terwijl 3 nachten erts en 2 nachten tras of te zamen ± 96 pikol tin nog overbleven om te worden gesmolten. Uit het op het Alcerte-rif gestrande Nederlandsche schip *Calypso* zijn, behalve andere minder belangrijke goederen, te Billiton aangevoerd 734 balen kamfer, 46 pikol Japansch koper en 3771 pikol was, waarvan de waarde op eene som van *f* 80,000 wordt geschat. De weêrsgesteldheid gedurende de maand December was over het algemeen stormachtig. De aanvoer van rijst was voldoende. Het te veld staande rijstgewas stond over het algemeen vrij gunstig. (*Jav. Ct.* 21 *Jan.*)

Batavia. — Tijdingen, per telegraaf via Soerabaija ontvangen, deelen mede, dat in de Molukken en op Celebes overal rust heerschte. Mitoe was te Menado in genoegzamen voorraad voorhanden. De koffij beloofde aldaar een ruimen oogst. Met het beplanten der sawahs was men ijverig bezig.

Pekalongan. — Door stormachtig weder hebben de volgende ongelukken plaats gehad. Op den 12den Januarij des avonds zijn verscheidene praauwen afgedreven, waarvan eene praauw majang, gevoerd door Amat, en eene praauw tjemplong, gevoerd door Giembog, beide in deze residentie te huis behoorende, totaal vergaan zijn. Ook is eene praauw tjeplang, gevoerd door Sardinah, te huis behoorende te Tagal, beladen met 90 pikol padi, op de bank voor de monding der rivier Pekalongan geslagen en geheel verbrijzeld.

Op den 14den Januarij des morgens is eene te Cheribon te huis behoorende praauw majang, gevoerd door Rasim, beladen met 90 pikol padi, op voormelde bank geslagen en geheel verbrijzeld.

Op den 16den Januarij des morgens is de praauw no. 25, gevoerd door Sapian, beladen met 14 krandjangs partikuliere suiker, bestemd voor het Nederlandsche schip *Constantia*, gevoerd door M. A. Overgaauw, bij het uitvaren der rivier Pekalongan op de daarvoor gelegene zandbank gestooten en lek gesprongen, waardoor de daarin geladene suiker nagenoeg geheel is verloren gegaan.

Bij al die ongelukken is echter geen menschenleven te betreuren geweest.

Rembang. — In den avond van den 29sten December jl., omstreeks half zeven ure, is in de dessa Toendjoengan, distrikt Karang djati, regentschap Blora, eene tot de partikuliere onderneming van den heer Jansen aldaar behoorende tabak-schuur, waarin zich 14,500 planten tabak bevonden, geheel afgebrand. De oorzaak van dezen brand, waarvan de schade wordt gerekend *f* 6000 te bedragen, werd aanvankelijk toegeschreven aan kwaadwilligheid, doch het onderzoek heeft aangetoond, dat onvoorzigtigheid van den bewaker het vuur aan de schuur heeft medegedeeld.

Banka (December.) — In de distrikten Muntok, Djeboes en Blinjoe viel voldoende regen om het grootste gedeelte van den voorraad geëxploiteerden tinerts te wasschen en vervolgens te smelten. Het lang uitblijven der regens in de overige distrikten (eerst in het midden der maand December begonnen) heeft een nadeeligen invloed ingeoefend op de tin-leverantie van 1862. Hoewel nog niet juist bekend, zoo zal de produktie van 1862 niet veel meer dan 2/3 van die des vorigen jaars (86,503,93 pikols) bedragen.

De gezondheidstoestand was, met uitzondering van het distrikt Muntok, waar zich vele koortsgevallen voordeden, overal bevredigend.

Het te veld staande padi-gewas stond over het algemeen vrij gunstig.

In den nacht van den 6den op den 7den December is het den gouvernements stoomer *Bronbeek* met eenige inspanning gelukt om het Fransche schip *La jeune Adèle*, kapitein Derrier, van Toulon naar Saigon bestemd, van het zoogenaamde 3 vadems bankje af te slepen. Tusschen den hoek van Lepar en een circa 4 of 5 Engelsche mijlen ten zuiden daarvan gelegen bank willende doorzeilen, ten einde de Macfield-straat in te stevenen, was het vaartuig op genoemd bankje, hetwelk niet op zijne kaart stond aangeteekend, geraakt. Weder vlot zijnde, vervolgde het schip terstond zijne reis.

Aan inkomende en uitgaande regten werd te Muntok ontvangen:

in December 1862	*f* 7,421,03
" " 1861	" 4,829,50
Alzoo meer in December 1862	*f* 2,591,53
in het geheele jaar 1862	" 36,025,93
" " " 1861	" 44,765.21
Minder in 1862	*f* 8,739,23

Riouw, (December.) — Gedurende deze maand was de weêrsgesteldheid zeer regenachtig, gepaard met hevige winden, ten gevolge waarvan vele gevallen van koorts onder de bevolking ontstonden. De handel was niet zeer levendig.

Er kwamen te Tandjong-Pinang aan 11 Europeesch getuigde schepen, metende te zamen 1204 lasten, en 33 inlandsche vaartuigen, gezamenlijk groot 620 lasten; terwijl vertrokken 16 Europeesch getuigde schepen, metende te zamen 1586 lasten en 28 inlandsche vaartuigen, gezamenlijk groot 457 lasten.

De uitvoer van stapelprodukten bestond uit:

gambir	8,282 pikol
witte peper	234 "
zwarte peper	780 "

en verder uit 13000 stuks houtwerken, 50 stuks Riouwsche steenen, 600 stuks matwerk, 15 pikols houtolie en 890 pikols boombast, welke meeste allen naar Java zijn uitgevoerd. De invoer bestond voornamelijk uit 4,650 pikols rijst.

De stand der marktprijzen op ultimo December was, als volgt:

gambir, 1ste soort		per pikol	*f*	8,53½
" 2de	"	"	"	8,13
peper (witte)		"	"	24,39
" (zwarte)		"	"	15,17½
witte rijst	per pikol	"	"	8,80
varkensvleesch	" "	"	"	25,20
klapperolie	" "	"	"	24,39

agio sp. m. 100 = *f* 271.—

De op den 5den December te Riouw gehoudene verpachting van 's lands middelen voor het jaar 1863 heeft *f* 52,620 meer dan voor 1862 opgebragt. (*Jav. Ct.* 24 *Jan.*)

Soerabaija, 9 Januarij. Eergister morgen werd door de Policie van het Marine Etablissement alhier achterhaald een vrij belangrijke voorraad nieuw rood bladkoper, bestemd voor de reparatien van het Engelsche schip *Eunomia*. De werklieden die den diefstal pleegden, hadden de bladen tot kleine rollen gemaakt, om het gestolene des te gemakkelijker te kunnen wegvoeren. Dit werkvolk staat en arbeidt onder toezigt van een inlandschen mandoor, die welligt een handje in deze zaak heeft geholpen.

12 Januarij. Men schrijft ons van Bandjermasin: Den 23 November ll. embarkeerde aan boord van Z. M. stoomschip *Celebes* de overste Verspijck, medenemende eene kolonne van cc. 300 bajonetten, 2 berghouwitsers, 2 mortieren, en een 600 tal kettinggangers en koelies — onder de bevelen van den Luit. Kolonel Anemaet. De Radja van Pangatten met een 40 tal zijner gewapende volgelingen vergezelde de kolonne om den Teweh togt mede te maken. Daar deze togt eene der best georganiseerde is, zoo mogen wij de gunstigste uitkomsten er van verwachten en wordt het meer dan tijd dat Antasari en de zijnen eene duchtige eindbestraffing ondergaan. De kolonne kan den 28 aan de Moeara Montallat aankomen, wanneer de hooge waterstand het opvaren toelaat. — Loopt deze togt gunstig af, dan is het voornemen om verder op aan Soeroe Patti een bezoek te brengen, om dezen ook de herinnering aan den Tebeh togt in het geheugen te prenten. De kolonne is zamengesteld als volgt: de Luit. kolonels Verspijck en Anemaet, de Luit. Adjudanten Boers, Bowier, en Hennus; de Kapiteins Bruijn, Rhode, van der Hucht en du Puy; de Luitenants Schade van Westrum, Römswinckel, Perné, de Fremery, Kramer, Vasseur, Vink; de off. van gez. Perk en Goslings; de betaalmeester Muller en 2 adj. onderoff. dienstdoende officieren. Wij wenschen onze dapperen nieuwe lauweren toe!

12 Januarij. Van Bandjermasin 26 Nov. wordt ons geschreven: De kolonne onder aanvoering van den Luit.-kolonel Anemaet is heden van de Teweh-togt terug gekomen. Nergens zijn vijanden gezien, alleenlijk hier en daar verlatene vijandelijke bentings die vernietigd zijn. De tweede Luit. der Inf. Vink is door het omslaan eener praauw met vier soldaten verdronken. Deze kolonne, zoo goed georganiseerd, heeft dus haar doel niet mogen bereiken; de kosten van dezen togt worden op *f* 20.000 geschat. (*Soer. Ct.*)

Soerabaija, 10 Januarij. Van Bandjermassing meldt men ons, dat de togt naar Tebeh zoude zijn afgeloopen, en men op die patrouille bentengs verlaten heeft gevonden. Een twaalftal op onze troepen geloste schoten van uit eene hinderlaag moet nog al schade hebben aangerigt. Men sprak aldaar van een vermoedelijk voornemen van den overste Verspijck om het kommandament te willen nederleggen. (*O. P.*)

OFFICIELE BERIGTEN.

EXTRAKT *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BUITENZORG, den 22sten Januarij 1863. (No. 6.)

Gelet, enz.

Den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Ten vervolge van art. 1 van het besluit van 30 Augustus 1861, no. 16, (staatsblad no. 77a), in te trekken de reglementen op de steen- en pannenbakkerijen en de kalkbranderijen, mitsgaders op het keuren van kalk en steen, vastgesteld:

a. voor de adsistent-residentie Krawang, bij art. 4 van het besluit dd. 2 Januarij 1846, no. 39;

b. voor de residentie Tagal bij art. 6 van het besluit dd. 2. Januarij 1846, no. 39.

c. voor de residentie Samarang bij art. 2. van het besluit dd. 2 Januarij 1846, no. 39 en

d. voor de residentie Soerabaija bij de besluiten dd. 21 Junij 1844, no. 27 en 2 Januarij 1846, no. 39, art. 5.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den minister van Koloniën van 26 November 1862, Lt. APZ., no. 1, is aan den Oost-Indischen hoofdambtenaar; met verlof in Nederland, jhr. mr. D. A. Junius van Hemert, laatstelijk direkteur der middelen en domeinen in Nederlandsch-Indië, in verband met de hem door het departement van koloniën van 's Konings wege gedane opdragt, om mede te werken tot de zamenstelling van een strafwetboek voor Nederlandsch-Indië, op nieuw verleend eene verlenging van verlof voor den tijd van zes maanden.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den minister van Koloniën, van 29 November 1862, Lt. APZ., no. 5, is aan den ambtenaar bestemd voor wetenschappelijke nasporingen in Nederlandsch-Indië, met verlof in Nederland, R. H. Th. Friederich, verleend eene nadere verlenging van verlof voor den tijd van drie maanden.

Civiel Departement.

Ontslagen:

Eervol, wegens ziekte, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de eerste onderwijzer aan de gouvernements lagere school te Djokjakarta L. van den Bor.

Op verzoek, eervol, uit zijne betrekking van advokaat en prokureur bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indië mr. L. J. A. Tollens.

Ingetrokken:

Op verzoek, de benoeming van mr. J. M. van Benthem van den Bergh, tot advokaat en prokureur bij den raad van justitie te Soerabaija.

Benoemd:

Tot advokaat en prokureur bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indië mr. J. M. van Beuthem van den Bergh.

Tot derden stads-geneesheer te Batavia, T. W. M. Hoogenstraaten, medicinæ, chirurgiæ et artis obstetriciæ doctor aldaar.

Tot tweeden substituut griffier bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indië, de ambtenaar der eerste klasse voor de burgerlijke dienst in Nederlandsch-Indië mr. W. A. Engelbrecht.

Tot fungerend sekretaris bij de regtbank van burgerlijke en lijfstraffelijke zaken te Palembang en auditeur militair aldaar, de ambtenaar der eerste klasse voor de burgerlijke dienst in Nederlandsch-Indië mr. J. H. Bergsma.

Gesteld:

Ter beschikking van den prokureur-generaal bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indië, tevens advokaat-fiskaal voor de land- en zeemagt aldaar, de ambtenaar der eerste klasse voor de burgerlijke dienst in Nederlandsch-Indië mr. J. Ph. T. Filz.

Magtiging verleend:

Tot het uitreiken aan den gepensioneerden officier van gezondheid der derde klasse J. P. Hönig van eene akte van toelating tot uitoefening van de genees- en heelkundige praktijk te Pamanoekan (adsistent-residentie Krawang).

Tot het uitreiken van eene akte van toelating aan J. J. C. Paap, tot de uitoefening der genees-, heel- en verloskundige praktijk in de residentie Tagal, en aan H. Weisz, tot de uitoefening der heel- en verloskundige praktijk te Samarang.

Militair Departement.

Ontslagen:

Op verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de dirigerende officier van gezondheid der tweede klasse, inspekteur der hospitalen F. C. Schmitt.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den dirigerend officier van gezondheid der eerste klasse A. E. Waszklewiez.

Bevorderd:

BIJ HET KORPS GENIE EN SAPPEURS.

Tot eerste luitenants, de tweede luitenants A. M. Pfeiffer en W. J. C. L. van Polanen Petel en de tweede luitenant-adjudant J. Kat; de laatste met bepaling, dat hij ook als zoodanig in zijne tegenwoordige betrekking zal blijven voortdienen.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

De Inspekteur der Posterijen in Ned.-Indie herinnert belanghebbenden, dat brievenpakketten zullen worden gesloten, ter verzending:

a. per stoomer, in verbinding met de nieuwe overlandmaildienst van de Messageries Impériales de France,

op Donderdag den 29sten dezer,

des avonds ten 8 ure.

b. per stoomer, in verbinding met deze dienst van de P. en O. Steam Navigation Company,

op Zaturdag den 31sten dezer,

des avonds ten 8 ure.

De brieven-verzending, door middel van beide deze diensten geschiedt gelijkerwijze en onder dezelfde voorwaarden naar Europa, Amerika, Britsch-Indie, Kaap de Goede Hoop, Australie, China, Japan, enz., enz., benevens voor Banka, Palembang en Riouw.

Met uitzondering echter, dat de sub *a* vermelde dienst geene gelegenheid aanbiedt voor Muntok, Palembang en Riouw, en voor Europa alléén via Marseille; ook worden daarmede geene brieven verzonden, tenzij dit door de afzenders op de adressen zij aangewezen, door het opschrift *„per Fransche mail"* of wel *„per eerste mail."*

Op Vrijdag den 6den Februarij a. s. zullen Postpakketten worden gesloten voor

MAKASSER, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries*.

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's avonds 5 uur, in de stad tot 4 uur.

Op Zaturdag den 7den Februarij a. s. zullen Postpaketten worden gesloten voor

BILLITON, BENKOELEN, PONTIANAK en SINGKWANG,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries*.

De daarvoor bestemde Brieven kunnen dien dag worden bezorgd te Welevreden tot 's avonds 5 uur, in de Stad tot 4 uur.

Huis-Kollekte.

Ten behoeve der diakonie-armen der Evangelische gemeente te Batavia.

Op Maandag den 26sten Januarij, om de west, buiten de stad, tweede gedeelte, bevattende Rijswijk van af het kerkhof, den Gang Chaulan, Molenvliet, Berendrechtslaan, den Gang Ketapang en de Prinsenlaan, de heer G. Kolff.

Op Woensdag den 28sten Januarij, om de west, buiten de stad, derde gedeelte, bevattende het Koningsplein en de Gang Polones, de heer G. Hoeven.

Op Donderdag den 29sten Januarij, om de west, buiten de stad, eerste gedeelte, bevattende Noordwijk, den Gang Patjenongan, Batoe Toelies, Rijswijk van af de Citadel tot aan de Societeit de Harmonie en de Sekretarielaan, de heer B. V. Houthuysen; om de west, binnen de stad, vijfde gedeelte, bevattende al de straten en grachten der stad, bewesten de Groote-Rivier, de heer Ph. E. de Nijs Bik.

Op Vrijdag den 30 Januarij, om de west, buiten de stad, vier gedeelte bevattende Tanah-Abang tot aan het Kerkhof en den Gang Scott, de heer G. P. Landberg; om de oost, buiten de stad, tiende gedeelte, bevattende van af het land Matraman tot aan Bidara-Tjina, de heer J. B. M. Boshouwer.

Op Zaturdag den 31sten Januarij, om de oost, buiten de stad, elfde gedeelte, bevattende Bazaar-Senin, Parapattan met den Gang Kwini en den Gang Mendjangan tot aan het Koningsplein en het land Menting, den nieuwen weg achter het Koningsplein en Gang Kebon-Siri, de heer J. Schoonderbeek.

Op Maandag den 2den Februarij, om de oost, binnen de stad, zesde gedeelte, bevattende al de straten en grachten beoosten de groote rivier, de heer W. Suermondt.

Op Dingsdag den 3den Februarij, om de oost, buiten de stad, zevende gedeelte, bevattende Jacatra, Goenoeng-Sahari, den Gang Kamaijoran en den Gang Kadiman, de heer G. A. de Lange.

Op Woensdag den 4den Februarij, om de oost, buiten de stad, achtste gedeelte, bevattende Bazaar-Baroe en Weltevreden tot aan het Hospitaal en Bazaar-Senin, de heer mr. G. J. Keizer.

Op Donderdag den 5den Februarij, om de oost, buiten de stad, negende gedeelte, bevattende van de brug Kampong Bali, den weg naar Meester-Cornelis tot aan het land Matraman, de heer P. F. Willems.

Het Kollegie van Diakenen der Evangelische Gemeente te Batavia.
W. SUERMONDT Wz., *Praeses.*
Ter ordonnancie van hetzelve:
J. SCHOONDERBEEK, *Scriba.*

Vertrekkende Personen.

D. W. Bode. — Mevrouw de wed. Bischoff van Heemskerk, geb. Rabaldo.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NEDERLAND.

De Overland-post, loopende tot 14 October, is den 28sten November hier te lande aangekomen.

— Men verneemt dat in den loop der maand Januarij a. s. per scheepsgelegenheid naar Java zullen vertrekken de 2de luitenants der artillerie van het Oost-Indisch leger B. Lambertz, L. C. F. Dugiés, W. Broese van Groenou, M. B. van Slee, L. H. Chevallerau en D. H. Pluym Mentz.

— De 2de luitenant der artillerie J. R. de Jong, van het Oost-Indisch leger, zal in de aanstaande week embarqueren aan boord van het te Rotterdam liggende schip *Triton*, gezagvoerder Adriaans, om daarmede de reis naar Java te aanvaarden.

Wijders zullen met de eerste scheepsgelegenheden de reis naar Java aannemen de 2de luits. der inf. F. Cats, A. F. C. v. Deden v. Driesbergen, H. Helb, H. J. Ebbink, J. H. Kievits, G. F. K. Filet, J. F. Hoefftke en G. J. H. v. d. Geugten en de offic. van gez. 3de kl. F. de Boer, allen voor de dienst in Indië bestemd.

— Gedurende de maand November zijn te Harderwijk 26 manschappen aangekomen en gekleed voor het leger in O. I.

In dezelfde maand zijn in het geheel uit O.-I te Harderwijk aangekomen, 28 onderofficieren en manschappen, van welke 12 met gagement en 16 met paspoort de militaire dienst hebben verlaten.

— Men verneemt dat een der aanzienlijkste financiers te Amsterdam, daartoe uitgenoodigd door hooggeplaatste personen te Athene, zich vermoedelijk binnen kort naar die hoofstad zal begeven, ten einde aldaar in overleg te treden omtrent de voorwaarden eener billijke regeling der beide nationale leeningen van 1824 en 1825, alsmede omtrent de beste middelen tot verkrijging der gelden, welke vereischt worden om eenige sints lang noodzakelijk geachte belangrijke werken van algemeen nut zoo spoedig mogelijk uit te voeren.

— De uitslag der zoutharingvisscherij is dit jaar buitengewoon gunstig geweest. Door 89 schepen zijn in het geheel aangebragt 35653 tonnen volle haring, 2120 dito tweede kwaliteit, 699 dito maatjes haring en 5870 ijle haring, te zamen 44342 tonnen, zijnde dooreen per schip 500 tonnen. Van af het jaar 1814 is in verhouding tot het aantal schepen nimmer zoo veel haring aangebragt. De jaren die het naaste bijkomen zijn: 1856 met 82 schepen een totaal van 36000 ton, per schip 434 ton: 1857 met 114 schepen een totaal van 50000 ton, per schip 427 ton. De jaren die het ongunstigste resultaat opleverden waren: 1820 met 159 schepen een totaal van 19000 ton, per schip 120; 1843 met 128 schepen een totaal van 16003 ton, per schip 126 ton. In het vorige jaar bestond de aanbrengst uit 29000 ton of 300 ton per schip. Dooreengeslagen is van af 1814 tot en met 1862 de aanbrengst geweest 294 ton per schip.

— Den 28sten Nov, is te Groningen in den ouderdom van ruim 72 jaren overleden mr. H. Nienhuis, oud-hoogleeraar in de regtsgeleerde fakulteit aldaar, ridder der orde van den Nederl. leeuw. Reeds bij den aanvang van zijne regtsgeleerde loopbaan onderscheidde hij zich door zijne kunde en welsprekendheid en werd hij nog in jeugdigen leeftijd benoemd tot hoogleeraar aan de hoogeschool, waar hij het hedendaagsch regt onderwees. Nienhuis was een doorgeleerd man, muntte uit in sierlijke welsprekendheid, was beminnelijk in den omgang, telde daardoor hier en elders een groot aantal vrienden en was door zijne leerlingen geliefd. Vele jaren was hij regerend meester der daar bestaande loge der vrijmetselaars en was hij lid van groot officieren der orde, totdat hij eindelijk door verwakking van zijn ligchaam om zijn emeritaat verzocht.

— De heer Matthieu, die reeds eenige maanden geleden de overstroomingen heeft voorspeld, die thans in Italie plaats hebben, heeft een belangrijk schrijven in den *Siècle* doen plaatsen, waarin hij beweert, dat, als men in al de meteorologische observatoriums registers wilde houden, ten einde daarvan gebruik te maken voor een vergelijkend onderzoek volgens zijn stelsel, men voor elk land een naauwkeurigen kalender zou kunnen vaststellen. „Als men het slechts wil," zoo schrijft hij, „dan zal er een tijd komen, dat men dag voor dag, uur voor uur, voor elke streek des aardbols, het weder zal kunnen voorspellen. Temperatuur, regen, wind, hagel, sneeuw, onweders, stormen en andere verschijnselen zal men even naauwkeurig kunnen voorspellen als het op- en ondergaan der zon." De meteorologische voorwetenschap zal, volgens de voorspelling van den heer Matthieu, hetzelfde lot ondergaan als de stoom, die eerst miskend, veroordeeld en vervolgd en eerst later zoo algemeen belangrijk werd.

— Men verneemt dat de oud-minister van justitie, mr. D. Donker Curtius, bedenkelijk ziek is.

— Ter vervulling der vakature, welke met den 1sten Januarij e. k. voor den leerstoel der bespiegelende wijsbegeerte aan de hoogeschool te Groningen ontstaan zal door het emeritaat van den hoogleeraar F. C. de Greuve, is door heeren kuratoren dier hoogeschool eene nominatie opgemaakt, waarop geplaatst zijn de heeren dr. A. Pierson, predikant bij de Waalsche gemeente te Rotterdam, en H. van der Wijck, hulpprediker bij de Waalsche gemeente te Leyden.

— Voor hen, die gebruik maken van levertraan, wordt in de *Utr. Ct.* het volgend middel aangegeven, om den onaangenamen smaak dadelijk weg te nemen. Men drinke dadelijk langzaam een half glas water, waarin men spijkers heeft laten roesten. Onmiddelijk verandert de onaangename levertraansmaak in een aangenamen oestersmaak. De oprispingen blijven ook achterwege na het gebruik van dit middel.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen schepen te Batavia.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN.		AGENTEN.
Januarij	21	Ned. Indisch	stooms.	Palembang Packet	J. F. Scheel	Palembang	18 Jan.	Baija, Jacobsen & Co.
"	—	"	brik	Tartar	Lim Kiankang	Pakalongan	21 Dec.	
"	—	"	bark	Lachmadi	J. Prins	Banka	17 Jan.	Coulster.
"	22	"	"	l'Amitié	J. Huwart	Palembang	15 "	
"	—	"	"	Hindostan	Tol	Padang		Landberg en Zoon
"	23	Nederlandsch	schip	Doelwijk	L. Hoefman	Samarang	16 Jan.	J. Gérard & Co.
"	—	"	"	Maria Elise	Th. Schuit	Amsterdam	5 Oct.	E. Moormann & Co.
"	—	Ned. Indische	bark	Alnoer	Seeh Marzoeki	Samarang	20 Oct.	Coulster.
"	—	"	"	Batavia	Oeij Hintiang	Pekalongan	3 Jan.	
"	—	"	brik	Passekan	Tan Siangkeng		5	
"	—	Siamsche	bark	Sea Forth	M. Conception	Bangkok	6 "	

Vertrokken schepen van Batavia.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
Januarij	22	Ned. Indisch	stooms.	Prins van Oranje	J. van Zandwijk	Bandjermasin.
"	—	"	"	Palembang	M. H. Munnich	Samarang en Soerabaija.
"	—	"	bark	Ellen	Wentholt	Samarang
"	—	Engelsch	"	Benledi	H. Houston	Singapore
"	23	Ned. Indisch	stooms.	Macasser	J. C. Bierings	Padang en Benkoelen
"	—	Deensch	schip	Maria Christina	C. Voss	Akiab via Samarang.
"	24	Ned. Indisch	bark	Banka	Tjan Akoei	Grissee en Soerabaija
"	—	"	"	Hindostan	Tolle	Cheribon

In lading liggende schepen te Batavia.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Vriendschap	Jansen	Rotterdam	J. Gérard & Co.
"	bark	Decima	Grivel		
"	schip	Geertruida Maria*	J. C. Spiegelberg	Nederland	"
"	bark	Maria Anna	van Monnom		van Ommeren, Rueb & Co.
"	"	Vereeniging	J. de Jongh	Nederland	"
"	"	Zeenymph	J. F. Graadt van Roggen	Cheribon	Hanger en Schuurman.
"	schip	Antony van Hoboken	Hazewinkel		"
"	"	Remigius Adolphus	D. Forbes Browning	Amsterdam	Metzendorff, Wilmans, R. & Co.
"	bark	Wilhelmina Johanna	L. P. Anderson		Hagedorn, Plump & Co.
"	schip	Java Packet	Crap Hellingman		J. F. van Leeuwen & Co.
"	bark	Tasmania	B. J. Jonker	Macasser	Paine, Stricker & Co.
"	schip	Boni*	J. W. Moller		
"	bark	Australie	D. B. Jochems		B. Kopersmit & Co.
Ned. Indisch	schoen.	Gatmir*	Sech Alkaf		"
"	bark	Soengoan*	Oeij Liangtie		Coulster.
"	"	Noorban*	Said Djahia		"
"	"	Lachmadi*	J. Prins		"
"	brik	Christian*	J. Dencker		"
"	bark	Salak*	Suijck		P. Landberg & Zoon.
"	brik	Gapsoen*	Puré		van Ommeren, Rueb & Co.
Engelsch	bark	Migrator*	H. D. Cowan		Borneo Comp. Limited.
"	"	Sclavonia*	Mutter	San Francisco	B. Kopersmit & Co.
"	brik	Leven*	Ballard	Cheribon	The Borneo Comp. Limited.
Zweedsch	bark	Eclipse*	Agren	Cocos Eiland	Wilson & Co.
"	brik	Emma*	Anderson		J. Gérard & Co.
"	"	Eleonore*	Broekman		"
Old.	bark	Wilhelm Kirchner*	H. G. Muller	Melbourne	Pitcairn, Syme & Co.
Amerikaansch	schip	R. B. Forbes*	Ballard	Singapore	Maclaine, Watson & Co.
					Pitcairn, Syme & Co.

De particuliere schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te Samarang.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCH.	GEZAGV.	VAN	DATUM.
Jan. 9	Eng.	bark	Travancore	Johnston	Macassar	6 Dec.
„ 12	N. I.	schoen.	Machmoed	van Garling.	Indramaijo.	9 Jan.
„ 14	Deens.	brik	Mathilde	Gosan	Singapore	5 „

Vertrokken schepen van Samarang.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCH.	GEZAGV.	NAAR
Jan. 9	Zw.	bark	Odin	Wekman	Pasoeroean
„ —	N. I.	stooms.	Oenarang	Kramer	Batavia
„ 10	Ned.	bark	Pollux	Cruijs	Nederland
„ —	„	„	Juno	Nicolai	„
„ —	Eng.	brik	Willie	Anthony	Soerabaija
„ —	N. I.	stooms.	Kon. der Nederl.	Lewis	Batavia
„ —	„	„	Ambon	Vogel	Soerabaija
„ 11	Ned.	schip.	Head. Ido Ambacht	Biji	Nederland
„ 13	N. I.	bark	Bintang Anam	Steevens	Padang
„ 14	Ned.	schip	Noord Braband	Bok	China
„ 15	N. I.	bark	Soetan Iskander	Stijger	Padang

In lading ligende schepen te Samarang.

VLAG.		NAM. DER SCHEP.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	bark	Willem Daniel	Zeijlstra	Nederland.
„	„	Cheribon	Coers	Golf v. Perzie
„	„	Heil. Vincent. v. Paulo	van den Block	
Engelsch	„	Memargupe	Hapkins	
„	„	Travancore	Johnston	
Hamburg	„	Siwa	Brorsen	
„	„	Amur	Berg	
Deensch	brik	Mathilde	Gosan	

Aangekomen schepen te Soerabaija.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan. 8	Ned.	bark	Koning Willem II.	v. Eijk Menkman	Batavia
„ 9	„	„	Cicilie	Schol	„
„ 10	„	„	Christina	Beems	„
„ —	„	„	Wilhelmina	Postma	Amsterdam
„ 12	Eng.	„	Willie	Anthony	Samarang
„ —	N. I.	„	Charles	Pa Tima	Panaroekan
„ —	Ned.	„	Alfred	Fadburg	Singapore
„ —	„	„	Burgem. Hoffman	de Wit	Terug
„ 13	Zw.	„	Monitor	Alingren	Batavia
„ —	„	„	Emma	Anderson	„
„ —	Eng.	„	John Matthie	Williams	Glasgow
„ 14	„	„	Dominion	Leamon	Pasoeroean

Vertrokken schepen van Soerabaija.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Jan. 10	Deens.	bark	Conrad Henrich	Beelendorf	Singapore
„ 12	Eng.	„	Robert Mills	Barker	Nederland
„ 13	Ned.	„	Joan Melc. Kemper.	Salm	„
„ —	„	„	Sicilie	Leonhardt	Banda
„ 14	„	„	Straat Bali	Bakker	Grissee
„ —	„	„	Erasmus	v. Heijningen	Singapore
„ —	N. I.	„	Radja Pegattan	Oewa Salengka	Baujermass.
„ —	„	„	Fathal Kair	Tan Kim Thaij	Grissee
„ 15	Port.	„	Don Luez I.	Cabreira	Timor Delly
„ —	N. I.	stooms.	Ambon	Vogel	Molukken
„ —	„	„	Prins van Oranje	van Zandwijk	Batavia
„ —	„	bark	Gouverneur Schaap.	Mohamat	Bima
„ —	„	„	Krabbe	Mardam	Pasoeroean

In lading liggende schepen te Soerabaija.

VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	bark	Piet. Schoenmakers.	v. Varelen	Nederland
„	„	Macassar	Rip	
„	„	Alblasserdam	van Hoen	Nederland
„	„	Electra	Wegman	„
„	„	Cath. Wilhelmina	Klein	„
„	„	Admiraal de Ruiter.	Mollinger	„
„	„	Clio	Wijnmalen	„
„	„	S. van Heel	Dietz	„
„	„	Diana	Teenga	
„	„	Drie Gebroeders	Kramer	Nederland
„	„	Josephine	Kuipers	Grissee
„	„	Maria Elisabeth	van der Valk	Amsterdam
„	„	Pictura	Leonhardt	
„	„	Billiton	v. Zeld. Ganswijk	Nederland
„	„	Hollands trouw	Kenker	Akyab.
„	„	Anthonia Petronella	Voorendijk	
Engelsch	„	Eunomia	Gronow	
„	„	Jeannie Oswald	Gascoigne	Australie
„	„	Palmaise	Gladstone	
Zweedsche	„	Carin	von Matern	Nederland
Oldenburg	„	Æolus	Rossini	Amsterdam

Vertrokken schepen van Pasoeroean.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	NAAR.
Jan. 7	N. I.	kotter	Krabbe	Mardam	Soerabaija.
„ —	Ned.	schip	Willem Hendrik	Beekering	Nederland.
„ 8	„	„	Koophandel	Swarts	„
„ 9	„	„	Henricus Gerardus.	van der Zee	„
„ 10	„	„	Holland	Auffmorth	„
„ —	Eng.	„	Dominion	Leamon	„ via Soer.
„ 12	Ned.	„	Koophandel	Mooi	„
„ 13	„	„	Acadia	Greefkes	„

In lading liggende schepen te Pasoeroean.

VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	schip	Louis Meijer	Holtgreve	Nederland
„	„	Elisabeth	Snoek	Amsterdam
„	„	Willem de Zwijger	van den Dries.	„
„	„	Julie Claire	van Oosteroom	Nederland
„	„	Maria Veronica	Schol	„
„	„	Johannes Antonius.	v. d. Straaten	„

Aangekomen.

BANDJERMASIN. 3 Dec. N. I. bark *Kim Tianhoat*, Tan IJoetjin, v. Soerabaija; do. brik *Cheribon Packet*, Moh. Arip, v. Batavia; do. bark *Balheer*, Abdul Ganie, v. do.— 8 do. do. *Alnoer*, Sech Ganam, v. Soerabaija.— 11 do. do. *Kalimantan*, Lie Oentat, v. Samarang.— 12 do. brik *Hoatsing*, Ong Banping, v. Batavia.— 16 do. bark *Alrachmanie*, Moht. Semau, v. do.
PEKALONGAN. 10 Jan. Ned. brik *Marzoek*, Cowan, v. Batavia.
SAMBAS. 16 Z. M. schrfst. *de Linge*, Hackstroh, v. Pontianak.
REMBANG. 12 Jan. N. I. bark *Goanli*, Tan Tjiakiet, v. Cheribon.
GRISSEE. 10 Jan. N. I. bark *Jenoer*, Said Aloei bin Alie, v. Soerabaija.— 14 do. brik *Rachmanie*, Sech Jakoop v. Cheribon; do. schip *Straat Bali*, Bakker Soerabaija.—15 do. bark *Fatal Kair*, Tan Kimthaij v. do.
BANJOEWANGI. 2 Jan. Ned. bark *Argonaut*, Donema, v. Amsterdam; do. do. *Graaf Dirk III*, Rotgans, v. Soerabaija.— 6 Hamb. schip *Arracan*, Kuhlken, v. Samarang.— 7 Ned. bark *Susanna Johanna*, Peeters, v. Soerabaija; do. do. *Graafstroom*, de Boer, v. Samarang.— 8 do. schip *Jedo*, van Rossem, v. Soerabaija; do. bark *Celebes*, Renverk. Gille, v. Tagal.
MUNTOK. 1 Jan. N. I. st. *Koningin der Nederlanden*, Lewis, v. Singapore.— 2 do. do. *Batavia*, Nije, v. Batavia.— 5 Gouv. do. *Bronbeek*, van der Leeuw, Palembang.
RIOUW. 2 Jan. N. I. bark *Kingoan*, Liem Boenhok, v. Singapore.— 6 do. do. *Tjengoan*, Sie Ikhiem, v. do.— 12 do. do. *Borneo*, Goei Binkiat, v. do.; do. schoen. *Miftail Farie*, Moht. Taheer, v. do.; do. do. *Fathal Haer*, Sech Beladroom, v. do.
CHERIBON. 15 Jan. Hamb. schip *Weber*, Leese, v. Indramaijoe.
TAGAL. 12 Jan. N. I. bark *Nawan Eljoeszoor*, Said Bafagie, n. Batavia.

Vertrokken.

BANDJERMASIN. 1 Dec. N. I. brik *Saada*, Moht. IJoesoep, n. Soerabaija.— 4 do. st. *Prins van Oranje*, Zandwijk, n. do.— 13 bark *Noemanoel Bari*, Achmat, n. do.; do. do. *Kim Tiong Hoat*, Tan IJoetjin, n. Batavia.— 26 do. do. *Alnoer*, Sech Acht. Ganam, n. Soerabaija.— 27 do. do. *Said Maskoor*, Moht. Arsat, n. do.
INDRAMAIJOE. 10 Jan. Hamb. schip *D. F. Weber*, Leese, n. Cheribon.
SAMBAS. 6 Dec. N. I. schip *Alfulak*, Sech Bamdje, n. Soerabaija.
BANJOEWANGI. 4 Jan. Ned. schip *Straat Bali*, Bakker, n. Soerabaija.— 5 do. bark *Johannes Marie*, Dam, n. Akijab.— 6 do. do. *Argonaut*, Donema, n. Decima.— 7 do. do. *Graaf Dirk III*, Rotgans, n. Akyab.— 8 do. do. *Susanna Johanna*, Peeters, n. Rotterdam.— 9 Hamb. schip *Arracan*, Kuhlken, n. do.
MUNTOK. 1 Jan. N. I. st. *Koningin der Nederlanen*, Lewis, n. Batavia.— 2 do. do. *Batavia*, Nije, n. Singapore.— 4 Gouv. do. *Bronbeek*, van der Leeuw, n. Palembang.
RIOUW. 13 Jan. N. I. bark *Kingoan*, Liem Boenhok, n. Grissee.— 14 do. schoen. *Fathal Haer*, Beladroom, n. Bali via Soerabaija.
TAGAL. 16 Jan. Ned. schip *Hendrika*, van Aalbarg, n. Nederland via
PEKALONGAN. 7 Jan. Ned. bark *Java*, Mann, n. Rotterdam via Samarang.
SUMANAP. 9 Jan. Ned. schoen. *Fathool Haer*, Sech Albezit, n. Soerabaija

HANDELSBERIGTEN.

TE AMSTERDAM EN ROTTERDAM.

VAN 25 NOVEMBER TOT 8 DECEMBER 1862.

(*Slot.*)

TABAK. De veilingen van Java Tabak leverden het volgende resultaat:

Rotterdam, 27 November:

418	Pakken	FvdP	verk. van 41½	tot 106	cs. dooréén 78⅜	cs.
666	„	SvaP	32	125½	69¾	„
610	„	Soekowono	28½	82½	52¼	„
469	„	MGB	41	110	79	„
337	„	GG	26	65½	52⅓	„
16	„	M/B	—	—	50	„
540	„	LC	27	69½	50¾	„
84	„	TM/N	27	48½	42⅛	„
16	„	Y	—	—	56½	„
421	„	MK	25½	67½	48⅝	„
1332	„	TANL	36	128	91¾	„
114	„	FOM/K	38	101	53¾	„
237*)	„	Stoll	36	68¼	40¾	„
43	„	S	—	—	38	„
13	„	S/Gombal	—	—	26½	„
260	„	MTT	31½	115	62	„
130	„	M.	28½	79	24½	„

*) Van de 237 Pn. Stoll. werden slechts 97 Pn. tot boven aangeduiden prijs verkocht en 140 Pn. opgehouden.

Amsterdam. 3 December:

329	Pn.	Tikong	verk. van 28	tot 84	cs. dooréén 43½	cs.
845	„	AFH	28	94	48	„
366	„	DMvO	31	90½	58	„
169	„	NH	33	81	52	„
1317	„	Tempeh	23	80	42½	„
623	„	LH	16	40½	30½	„
409	„	Lemanjang PQR/T.	19½	60	04	„
90	„	Gandrie /RF	22½	49	36½	„
255	„	GJ.... { verk. 139 Pakken	34½	66½	47¾	„
		{ opgeh. 116 „	39½	66½	51	„
263	„	BA ... verk.	24	62½	40	„
48	„	BAS	44½	45	44¾	„
262	„	MS	23½	60	38	„
212	„	ABK	37½	60½	49	„
168	„	SD	37½	50	38	„
860	„	VDS	21¼	100½	40	„
624	„	A&L/Penawangan	25	23	44½	„
50	„	H	50	59½	ca. 55	„
8	„	CL	—	—	27½	„
410	„	PA&TW/Malang	23½	91½	36	„
147	„	M	28	106	52	„
44	„	Rd	34½	66	48	„
130	„	MS	25	88	49	„
23	„	M / JAK	32	68	52	„
37	„	OK	36	63½	62½	„
50	„	CP	27½	42	34½	„
28	„	Djetis	35	51½	42½	„
44	„	PV&C	25½	30	27¾	„
223	„	.... { verk. 4 Pakk.	—	40½	} uit de tweede hand.	
		{ opgeh. 219 „	26	37		
171	„	.... { verk. 10 „	70	—		
		{ opgeh. 161 „	35	85		

Ofschoon de aanvoeren vroeger dan gewoonlijk in dit jaar plaats vonden en elkander bijna gelijktijdig opvolgden, zoodat er eene belangrijke hoeveelheid binnen zeer kort tijdsverloop ter verkoop werd aangeboden, zoo vond alles toch gereeden aftrek; alleen in de laatst te Amst. gehouden veilingen gingen geringe kwaliteiten minder grif van de hand en liepen de prijzen daarvan iets lager.

Van de boven vermelde partijen werden te Amst. vooraf bij inschrijving aangeboden doch niet gegund:

535 Pn. Java DMVO & NH,
624 „ „ A&L/Penawangan,
56 „ „ H,
en 8 „ „ CL.

In Rotterdam werden heden bij inschrijving verkocht:

189 Pakken Java Klakah.
en 193 „ „ Kedong Djadjang.

tot onbekende prijzen.

Gearriveerd zijn per Kijkduin: 43 Pn. Java AS/Malang, 395 do. do. Limburg, 103 do. do. L, 123 do. do. WG/J, 90 do. d. JAB, 62 do. do. Modjo-Phei en 43 do. do. Tanah-Wangie-Malang, en nog per Marinus: 468 Pn. M&CP.

Voorraad te Amst. 2409 Pn. en te Rott. 140 Pn. Java.

Manilla Sigaren. Zie hier het resultaat der gehouden veilingen:

200/4 Kn. 1a Hab. 1861. verkocht tot *f* 43 à 43½ Entr. en *f* 45 in Cons.
1000/2 „ 2 „ „ verk. 15 Kav. „ „ 29 „ 30 „ „ „ 35 „ „
840/2 „ 2 Cort. „ „ 22 „ „ „ 30 „ 31½ „ „ „ 51½ à 32 „
140/2 „ 4 Hsb. „ verkocht „ „ „ 20 „ 20½ „ „ „ 22¾ „
de rest teruggenomen;
35/m. 1a Hab. 1861. 2 Kav, opgeh. tot *f* 38½ à 40 Entr. } rest niet
138/m. 2a „ „ 3 „ „ „ „ 28 „ „ } geveild.

De te Amsst. tegen 3 Dec. aangeslagen partij van 120,000 Hab. 2a. 1861 werd uit de hand afgedaan. Nog werden te Rott 100,000 2a. Manilla Sigaren tot geheimen prijs omgezet.

Sedert het besluit van uitvoer van dit artikel te Amst. is bekend geworden, gingen de prijzen belangrijk terug en werden voor.

1a Habano 1861 *f* 43 à *f* 43½ }
2a „ „ 29 „ „ } in Entrepôt.
2a Cortado 1861 „ 31 }
2a „ 1860 „ 30 }

besteed. Het is echter niet warschijnlijk dat de prijzen verder terug zullen gaan, aangezien de consumtie nu weder zal vermeerderen, en de aanvoeren niet oerder dan tegen Mei a. s. kunnen verwacht worden.

ARAK. De handel in de eerste hand, zoowel hier als te Rott. was zeer stil en bepaalde zich tot den verkoop van 100 Leggers, binnen per Gevalia.

Uit de tweede hand werden hier 19 Legg. Batavia 1861, ex Cornelis Anthonie afgedaan.

DROOGERIJEN. Camphor zonder handel. De voortgaande daling op de Engelsche markt veroorzaakt ook hier eene flaauwe stemming. Te Rott. zijn 30 Kisten tot geheimen prijs verkocht.

Cassia Vera. Voor prima kwaliteit blijft vraag bestaan tot 27 à 28 cs.

Cubeben trekt attentie op 65 cs. Tot dezen prijs zijn hier echter geene verkoopers. Bij inschrijving werden te Rott. ca. 150 Bn. goede kwaliteit tot 65 cs. afgedaan.

Gum Damar blijft aangeboden tot 24 à 25 cs. prima kwaliteit.

Gum Elastiek met *f* 95 betaald. Op 9 Dec. zullen te Rott. 450 Zakken in veiling aangeboden worden.

Lange Peper aan de markt tot 13½ cs., doch is deze prijs moeijelijk te bedingen.

Sagomeel. De aan de markt zijnde partijen vinden tot de genoterde prijzen geene koopers.

Was. Japansche met meer vraag tot *f* 40 à *f* 41 voor prima, en *f* 36 à *f* 38 voor afwijkende kwaliteit.

Bindrotting blijft zeer gezocht en wordt goed betaald.

Schildpad en Paarlmoerschelpen in verbeterde stemming.

HUIDEN. Te Amst. zijn tot geheimen prijs verkocht 441 O. I. Runder ex Allegonda Jacoba. Te Rott. zijn de volgende partijen, beschadigd gelost uit de Marnus, verkocht als: 187 O. I. Runder tot 37¾ cs., 89 do. Buffel tot 14¼ cs. en 705 do. do. tot 14½ cs. Verder nog 2613 O. I. Runder en 600 do. Buffel, ex Marinus, en 490 do. Runder ex Johann Lange tot geheim gehouden prijzen.

Ligte Java Runder zijn goed te plaatsen, Buffel echter moeijelijk.

METALEN. Banka Tin bleef sedert het vorig berigt flaauw, en werd eene Ceel met *f* 67¾ betaald. In de laatste dagen was de opinie wat beter en werden er successievelijk ca. 2500 Bl. tot *f* 69 afgedaan, waartoe te koop blijft.

SPECERIJEN. In veiling werden te Amst. 46 Balen Bruine peper tot 21 à 21½ cs. verkocht. De per Hebe gearriveerde 171 Balen waren zeilend tot 23 cs. geplaatst. De overige soorten bleven genoegzaam zonder vraag.

Noten No. 1 der laatste veiling zijn tot 60 cs. afgegeven.

Tegen 11 Dec. zullen te Rotterdam 330 Kisten geconfijte Gember en 3 do. Chow-Chow geveild worden.

VERFWAREN. Indigo. De stemming blijft flaauw en afdoeningen zijn niet te vermelden.

Cochenille, alleen de geringe soorten vinden eenige vraag.

Sapanhout is alleen tot de prijzen der notering bij kleine partijen te verkoopen.

Kadranghout zonder voorraad, doch ook weinig gevraagd.

Kurkuma flaauw en, niettegenstaande men lager teregt kan komen, zonder koopers.

O. I. Salpeter zonder handel.

Te Batavia, den 24 Januarij 1863.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN. VAN	TOT	AANMERKINGEN.
Arak Batavia ... Per legg.	70.—	....	afgedaan, ger. aanvoeren.
Cassia Vera	....	....	niet aan de markt.
Cochenille	....	....	Idem.
Cubeben ... Per pic.	....	....	niet ter markt.
Foelie No. 1 Benkoelsche	30.—	45.—	verkoopen.
Gom Elastiek ... Per pic.	82.—	84.—	„
„ Benzoin	22.—	22.75	„
„ Dammar ... Per pic.	20.50	....	„
Gutta Percha	....	....	niets op de pl. veel vraag.
Huiden, Koe	2.75	3.75	} gewild.
„ Buffel ... Per stuk.	3.—	4.—	}
Indigo	4.30	....	voor 1e kwal. te Sam. afg.
Japan Boomwas	35.—	....	zonder aftrek.
Kampher. Japan per Balie	....	....	niets voorhanden.
Klapper Olie	22.—	28.—	verk. voor cons.
Koffij, Java	42.—	42.25	ger. afdoen. tot notering.
„ Padang	....	....	niet ter markt.
Koper, Japansch	....	....	niets aan de markt.
Kruidnagelen ... Per pic.	42.—	....	laats. verk. geringe voorr.
Notenmuscaat No. 1	60.—	65.—	afgedaan.
Peper, zwarte	15.50	16.50	verkoopen.
„ witte	32.—	....	„
Rotting, Banjermassing	12.—	12.50	met afdoeningen.
„ Padang	8.50	9.—	„
Rijst, Indramaijoe met zakken	....	....	zonder voorraad.
„ Witte Batavia 1e kwalit.	220.—	....	} met goede vraag.
„ „ „ 2e „	190.—	205	} schaarsch.
„ Carga	145.—	180.—	en gevraagd.
„ Padang	....	....	
Sandelhout	7.—	....	nominaal.
Sapanhout Manila in Entrep.	3.50	....	lusteloos.
„ Bima ... Per pic.	3.75	....	zonder vraag.
Suiker No. 16	14.25	14.75	afg. goede kwal. schaarsch.
Tabaksbladeren	....	....	niet aan de markt.
Tamarinde	6.—	....	geen omzettingen.
Was	180.—	....	grif te verkoopen.
Tin, Billiton	85.—	....	kleine verkoopen.

Wisselkoers.

Op Holland 6/m. dato 101% à pari.
„ „ „ 99% „ het Gouvernement.
„ Londen „ Zigt *f* 11.65 afgedaan.
„ China *f* 2.75 per dollar nominaal.
„ Singapore *f* 2.76 per dollar nominaal.
„ Calcutta *f* 116 per 100 Cs. Rs.

Spetiën.

Sovereins *f* 12.— afgedaan.
Dukaten *f* 7.— oude.
„ *f* 5.75 nieuwe.
Mexikaansche Dollars *f* 26,45. nominaal.
Doubloenen roode *f* 38.—.
„ geele *f* 40.—.
Tien gulden stukken *f* 10.25.
Chineesch goud in staven *f* 39.— verkoopen.

Te Samarang, den 15 Januarij 1863.

Koffij, oogst opgeruimd *f* 39.50 op lev. geb. per pikol.
Suiker *f* 14.— per pik. voor No. 16 in krand. Oogst opgeruimd.
Indigo *f* 4.30 voor prima kwaliteit per Amst. afgedaan; afwijkende soorten ongewild.

Koehuiden, *f* [illegible].— per kodie. } op levering aangeboden.
Buffelhuiden, *f* [illegible].— per kodie. }
Staart Peper niet voorhanden.
Rijst Ordinair wit, *f* 24[illegible] à *f* 260.— per koijang à 28 pik. zonder
„ carga, 2[illegible] à *f* 280.— [illegible] zakken.
Klapper Olie, *f* 26.50 [illegible]
Katjang „ „ 26 50.—
Rotting, *f* 11.— à — Per pikol schaarsch.
Wisselkoers op Holland pari.
„ voor vrachten pari.

Toeban, den 12 Januarij 1863.

Rijst No. 1,	*f*	10.—	de pikol.
Idem „ 2,	„	9.50	idem.
Djagong	„	12.50	„ 1000 st.
Ketella	„	1.50	de pikol.
Klapper 1ste soort	„	5.—	„ 100 „
„ 2de „	„	4.—	„ „ „
Klapper-Olie	„	0.80	„ □ flesch.
Katjang „	„	0.70	idem.
Djarak „	„	0.90	idem.
Rotting gemiddeld	„	0.80	per bos.
Koehuiden	„	2.50	„ st.
Buffelhuiden	„	3.—	„ „
Spek	„	0.37½	„ katti.
Toebansche Sigaren No. 1	*f*	25—	de 1000 stuks.

Te Soerabaya, 14 Januarij 1863.

Arak ℔ legg. Ontbreekt.	Rijst, witte ℔ koij. *f* 230 @ *f* 250.—
Cassia Vera ℔ pik.	„ Carga ℔ koij. *f* 190 @ *f* 210.—
Huiden, Koe ℔ pik. *f* 35.— @ *f* 45.	Sapanhout ℔ pik. *f* 3.— @ *f* 4.—
„ Buffel ℔ pik. *f* 16.— @ *f* 18.—	Suiker No. 16 ℔ pik. *f* 14¼.— afg.
Koffij, Java ℔ pik. *f* 40.—	Tabaksbladeren ℔ pik.
„ West Ind. ber. ℔ pic. *f* 42.—	Tamarinde ℔ pik.
Kurkema ℔ pik.	Wisselkoers op Ned. 100 @ *f* 101%.
Lange Peper ℔ pik. *f* 10.— @ *f* 12.—	Vrachten last. 90⁴ @ *f* 65 v. Suiker.
Rotting ℔ pik. *f* 9 @ *f* 11.—	

Te Pasoeroean, 13 Januarij 1862.

Suiker No. 16. nominaal *f* 10.—	Suiker (katjang) ℔ pik. *f* 35.—
Rijst, (Witte) ℔ pik. *f* 28.—	Wisselkoers Pari.

Ontvangen in 's Lands Pakhuizen te Pasoeroean tot en met den 14den Januarij 1863 Oogst 1862.

238,271-14 pik. suiker.
154,762-02 „ „ koffij.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen, op den 14den Januarij 1863.

83,038-76 pikols Suiker, oogst 1862.
66,937-02 „ Koffij „ 1862.

Den 10den Jan. waren in de Gouvernements Pakhuizen te Bezoeki afgeleverd uit den oogst van 1862.

NAMEN DER FABRIEKEN.	PIK. SUIKER.
Djaboong	9,875-40
Phaeton	15,697-76
De Maas	6,744-69
Boedoean	4,304-32

Te zamen 36,621-97 pik. suiker.
„ 6,380-53 „ koffij.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Bezoeki, op den 10den Januarij 1862.

12,719-32 pik. Suiker, oogst 1862.
27-45 „ Koffij „ 1862.

Den 10den Januarij waren in de Gouvernements Pakhuizen te Probolingo afgeleverd uit den oogst van 1863.

NAMEN DER FABRIEKEN.	PIKOLS SUIKER.
Baijoeman	14,314-06
Soemberkareng	17,580-01
Oembool	19,870-53
Wonolangen	19,702-89
Gending	17,865-94
Padjarakan	27,023-20
Kandangdjati	18,408-13
Lamadjang	6,398-54
Djaboong ... { deze beide fabrieken le-	
Phaeton ... { veren te Bezoeki	

Te Zamen 141,184-43 pik. suiker.
„ 30,248- „ koffij.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Probolingo op den 10den Januarij 1863.

55,449-20 pik. suiker. oogst 1862.
„ koffij. „ 1862.

Den 31sten December 1862 waren in 's Lands Pakhuizen te Soerabaija afgeleverd Suiker en Koffij uit de Residentie Soerabaija oogst van 1862.

NAMEN DER FABRIEKEN	BOUWS	GOUV. LEVERING	VRIJE BESCHIKK.
Tjandi	400	13,048-36	7087-15
Boedoeran	480	16,344-32	3918-18
Waroe	520	7,754-91	9654-98
Porrong.	400	11,751-47	7659-37
Tangolangin	480	13,909-78	9715-25
Ketegan	480	16,102-56	6383-03
Ketabang	240	5,126-88	4558-81
Sentana, Lor	700	21,754-12	14,145-47
Koning Willem II	800	14,876-93	8472-42
Djombang	400	14,944-90	9604-13
Watoetoelis	480	15,522-99	7967-84
Balong Bendo	400	14,750-75	7547-72
Sroeni	440	17,213-77	9774-93
Gempolkrep	400	14,420-53	4818-39
Krian	500	10,430-13	15,835-83
Kremboong	450	13,934-67	10,482-09
Ketanen	300	8,537-62	3489-97
Groedo	210	3,990-00	7246-94

Suiker te zamen ... 234,414-69 148,272-50
Koffij do. ... 9267-84 pikols oogst van 1862.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Soerabaija op den 31sten December 1862.

82069-62 pikols suiker oogst 1862.
2,746-64 do. koffij do. 1862.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA.

VAN 15 TOT 22 JANUARIJ 1863.

Aanvoer.

Van Amsterdam per Ned. schip *Java Packet*, gez. Crap Hellingman, agt. Paine, Stricker en co.

20 vs. zilv. munt, 2 ks. goud-geld, 142 bn. zakken, 2 kn. geelkoper, 1 kt. lederwerk, 17 kn. zeildoek, 1 kt. diversen, 10 coll. ijzerdraad, 6 kn. boeken, 57 coll. div. gouv. en 3 kn. werf goederen, 41 do. gedr. en 1 kt. A. B. katoen, *N. H. M.*
1 pak woll. dekens, *Gouvernement.*
92 bn. zakken, 8 kn. manufact., 10 do. bladkoper, *Büsing, Schröder en co.*
110 kn. wijn, 9 do. manufact., 2 do. crinolines, *Pandel en Stiehaus.*
40 oxh. wijn, 66 vn. bier, *Platon en co.*
2 oxh. en 2 kn. wijn, 1 kistje kurken, 36 vn. bier, 200 vs. boter, 5 kn. medicijnen, 2 do. tabak, *van Ommeren, Rueb en co.*
9 kn. wijn, 3 do. parfumerien, 12 do. glaswerk, 100 ks. kaas, *B. Kopersmit en co.*
120 kn. manufact., 1 kt. provisien, *Paine, Stricker en co.*
5 kn. kramerijen, 43 do. manufact., 100 bn. rood garen, 2 kn. [illegible], 50 vn. bier, *Arnold en Zonen.*
90 kn. manufact., *Maintz en co.*
86 coll. ben. v. de gasfabriek, 13 lantaarnpalen, 2 kn. ijzerwerk, *Enthoven en co.*
32 kn. theelood, 1 doosje goud, *Tiedeman en van Kerchem.*
kistje vernis, 17 coll. en 1 kt. meubelen, 1 do. 1 steen, 1 do. spiegelglas, *Gebr. Roselje en co.*
100 vn. bier, 100 vs. boter, 15 kn. provisien, *J. F. van Leeuwen en co.*
101 md. bier, 175 vs. boter, 100 ks. kaas, 9 kn. papier, 25/1 led. leggers, 1 kt. wijn, *E. Moormann en co.*
12 kn. kram. en schilderijen, *Cassalette en co.*
28 kn. provisien, 2 ks. diversen, 1 kt. zilverwerk, *John Pryce en co.*
50 vn. bier, 10 kn. bladkoper, 100 hammen, 5 kn. provisien, 12 nagelhout., 3 kn. diversen, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
20 kn. glaswerk, *C. Bahre en G. Kinder.*
36 kn. provisien, 1 kt. laken, *Gumprich en Strauss.*
3 vn. en 1 kt. lampen, *Adam en co.*
16 kn. 1 kistje kramerijen, 4 md. min water, 2 kn. eau de cologne, 2 do. suikerwerk, *W. Loonen en co.*
24 kn. manufact., *Tolson, Hunt en co.*
2 kn. manufact., 1 baal tapijten, *Hagedorn, Plump en co.*
15 coll. koffers, 26 ks. likeuren, 9 kn. suikerwerk, *van Kleeff en co.*
10 kn. 2 md. prov. en dranken, *van Walchren en van Dorp.*
50 kn. lood, *Haager en Schuurman.*
2 vs. haring, 5 kn. likeur, 10 md. vruchtensap, 10 ks. madera, 8 do. ijzerwerk, 1 kt. modewaren, 1 pakje boeken, *Order.*
2 vs. zeep, 1 ijzeren kinderledikant, 1 md. min water, 1 kt. bessensap, 4 kn. provisien, 2 do. diversen, 1 kt. manufact., *G. Jung.*
13 coll. manufact., 6 ks. papier, 24 kn. glaswerk, 100 vs. boter, *Engelhard en co.*
100 vs. boter, *Lagnier.*
100 vs. boter, *G. Buijn en co.*
2 kn. manufact., 10 do. likeur, 3 do. glas, 10 vn. vleesch, *Beynon, Hamacher en co.*
5 kn. provisien, 2 do. zuren, 2 do. papier, *Dümmler en co.*
6 kn. eau de cologne, 6 koopmanschappen, 3 do. manufact., *Maclaine, Watson en co.*
2 kn. glaswerk, *van Slooten, Morgan en co.*
5 kn. provisien, *Schimmelpenninck en co.*
2 kn. provisien, *van Riet en Wijnveldt.*
6 coll. provisien, *Trakranen.*
2 kn. modewaren, *Wehry, Wille en co.*
1 kistje sigaren, *G. Kolff en co.*
1 kistje diversen, *Kloppenburg.*
1 kistje diversen, *Aganoor.*
6 vs. boter, *Dupuy.*
1 kt. diversen, *Heiliger.*
1 pak diversen, *Roelofs.*
100 vs. boter, 100 kazen, ...

Van Amsterdam per Ned. bark *Australie*, gez. Jochems, agt. B. Kopersmit en co.

20 vs. zilv. munt, 120 bn. zakken, 19 bossen staal, 131 coll. div. gouv. goederen, *N. H. M.*
3025 stav. ijzer, 50 vn. bier, 150 do. boter, *J. Cezard en co.*
100 vn. bier, *J. F. van Leeuwen en co.*
100 vn. bier, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
50 kn. manufact., *B. Kopersmit en co.*
40 vn. bier, 100 ks. kaarsen, 19 kn. provisien, *van Ommeren, Rueb en co.*
51 coll. manuafact., *Bahlman en co.*
300 vs. verfwaren, *Paine, Stricker en co.*
1 rijtuig, *van Chambon.*
100 vs. boter, 100 ks. kaas, 87 coll. provisien, *van Kleeff en co.*
32 coll. provisien, *Winsser, de Lange en co.*
6 coll. lampen, 10 kn. spiegels, *E. Moormann en co.*
15 kn. likeuren, *Engelhard en co.*
8 coll. dranken, *Branden.*
2 kn. tapijten, 1 kt. strooheeden, 1 baal laken, *Thomas en co.*
2 vn. ijzerwerk, *Haager en Schuurman.*
2 kn. sigaren, *Schimmelpenninck en co.*
20 led. leggers, *Order.*

Van Amsterdam per Ned. bark *Tasmania*, gez. Jonker, agt. E. Moormann en co.

10 kn. kazen, 50 vn. bier, *Schimmelpenninck en co.*
100 kazen, 200 vs. boter, 315 coll. manufact., 6 ps. machinerien, 300 keld jenever, *E. Moormann en co.*
10 kn. bladkoper, 25 coll. garen, *Büsing, Schröder en co.*
110 vn. bier, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
1 rijtuig, 4 kn. ...., *Metzendorff, Wilmans, Ruys en co.*
50 vs. boter, 10 coll. ijzerwerk, *Gebr. Roselje en co.*
30 kn. wijn, *B. Kopersmit en co.*
500 keld. jenever, *Cassalette en co.*
12 coll. manufact., *Bahlman en co.*
100 bn. garen, *Arnold en Zonen.*
20 vs. zilv. munt, *N. H. M.*
177 coll. provisien, *Gezagvoerder.*

Van Sing., Riouw en Muntok per Ned. Ind. stooms. *Batavia*, gez. Nije, agt. W. Cores de Vries.

f 200,000 zilv. munt, *N. H. M.*
27 ks. Dollars 52000 *C. Bahre en G. Kinder.*
308 pic. gedr. visch, *Jap Ban.*
1 kt. was, *Gerstäcker.*
1 kistje goud, *Said Bilfagie.*
6 vn. vischkuiten, 4 bn. ruwe zijde, 2 kn. manufact., *Said Moh. Satrie.*
2 kn. manufact., *H. en A. Straus.*
2 kn. zijde, *Foucault.*
108 bn. goenizakken, *Schimmelpenninck en co.*
50 bn. goenizakken, *Nahapiet.*
49 bn. goenizakken, *Manuk.*
10 bn. garen, *E. Moormann en co.*
5 kn. opium, 1 kistje goud, *voor Soerabaija.*
4 kn. opium, *voor Makasser.*

Van Riouw voor Batavia.

233.88 pik. gambier, *Daum.*

Van Australie per Ned. bark *Decima*, gez. Grivel, agt J. Cezard en co.

4512 stav. ijzer, *Arnold en Zonen.*

Van Padang per Ned. Ind. brik *Christian*, gez. Dencker, agt. B. Landberg en Zoon.

2705 pic. rijst, *Order.*
580 pic. rijst, 247 do. rotting, 238 do. sagomeel, 3 do. agar-agar, 340 do. indigo, 5 do. cassia, 13 do. katjang, 45 do. benzoin, 6 do. not. muskaat, 3 do. dammer, 2 do. foelie, 2½ do. zw. peper, 218 planken, 1 kt. ijzerwerk, 4½ corg. matten, 14 keld. gez. eijeren, 1 pak tafel laken, 1 balans, ...

Uitvoer.

Naar Nederland via Probolingo per Ned. schip *Ouderkerk a/d. Amstel*, gez. Swart, agt. J. Cezard en co.

eene partij steenkolen, 2 rijtuigen, 75 vs. haring, *J. Cezard en co.*

Voor Nederland.

150 pik. rotting, *J. Cezard en co.*
56 pik. gombenzoïn, 189 do. gomdammer, 74 do. zw. peper, *Morgan, Melbourn en co.*
200 pik. tin, *N. H. M.*

Naar Singapore, via Muntok en Riouw, per Ned. Ind. stooms. *Kon. der Nederlanden*, gez. Lewis, agt. W. Cores de Vries.

100 pond indigo, *f* 6000 zilv. munt, 1 8/80 pic. vogelnestjes, *van Samarang voor Singapore.*
f 41000 zilv. munt, 149 pik. en 48 kn. gek. koperduiten, 3 do. batik goederen, 1 kt. hoofd doeken, 12 pik. tabak, 1 kt. en 14 pik. koperwerk, 39500 ps. java sigaren, *van Soerabaija voor Singapore.*
3 kn. koopmanschappen, 5 do. zeep, 5 do. instr. en medicijnen, uit entrep., *van Riet en Wijnveldt.*
2 kn. manufact., uit entrep., *J. F. van Leeuwen en co.*
10 kn. manufact., uit entrep., *f* 5500 zilv. munt, *Martin, Dyce en co.*
2 bn. zeildoek, uit entrep., *Tolson, Hunt en co.*
1 kt. manufact., uit entrep., *Pandel en Stiehaus.*
3 kn. kramerijen, uit entrep., *H. en A. Straus.*
100 zakk. meel, uit entrep., *Hunter, Houghton en co.*
50 keld. jenever, uit entrep., *Reynst en Vinju.*
50 keld. jenever, uit entrep., 1 kistje regaal, *Maclaine, Watson en co.*
2 kn. wijn, 3 vs. boter, 1 keld. jenever, 1 kistje cognac, 1 md. min water, 1 vat bier, uit entrep., *Agenten.*
18 kn. manufact., uit entrep., *Busing, Schröder en co.*
9 md. gomelastiek, *f* 100,000 zilv. munt, *Pitcairn, Syme en co.*
20 keld. lijnolie, 14 do. en 6 blikk. terpijnt. olie, *Ahlers.*
1 kt. 2 tafels, 2 ijs machines, *Schimmelpenninck en co.*
f 6000 zilv. munt, *Purvis en co.*
f 100,000 zilv. munt, *Morgan, Melbourn en co.*
1 kistje inh. £ 500 *Nahapiet.*
f 81200 zilv. munt, Diverse *Arabieren.*

Voor Riouw.

2 vs. boter, uit entrep., 1 kistje regaal, *Agenten.*
3 kn. meubelen, uit entrep., *Paine, Stricker en co.*
20 vs. boter, uit entrep., *J. Cezard en co.*
f 5525 zilv. munt, *van Soerabaija voor Riouw.*

Voor Muntok.

11 ks. rhijnwijn, uit entrep., *Vank Robbers.*
½ legg. arak, 4 vn. roode wijn, 8 do. bier, 1 vat meel, 20 keld. jenever, 1 kt. glazen, 1 do. provisien, 1 do. 10 ps. drills, 2 vn. azijn, 8 md. suiker, 22 do. aardappelen, 12 vs. boter, 2 pik. werk, 4 ks. wijn, 1 do. vruchten op brandy, 1 do. hammen, 1 do. zuren, 2 do. gedr. vruchten, 3 do. provisien, 2 md. min water, *John Pryce en co.*

AANGEBRAGTE REGALEN te Batavia,

VAN DEN 16 TOT EN MET 23 JANUARIJ 1863.

Van Nederland per *Java Packet.*

1 pakje gem. F & C No. 181.
1 „ A l' Academie des Arts et des Sciences.
1 „ J. B. van Kleeff en co, Batavia.
1 „ Mr. L. A. J. W. Baron Sloet van de Beele, Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Oost-Indie te Batavia.
1 pakje G. H. Goossens adres L. J. Enthoven, Batavia.
1 „ President en Leden der Commissie voor het verbeteren der Oost-Indische Zeekaarten te Batavia.
1 pakje E. W. King, Meester Cornelis, Batavia.
1 tromel gem. J H J B Adres W. Specht Grijp.
1 pak R. J. A. Bouricius luit. ter 2e klasse, aan boord van Z. M. wachtschip Bromo, Batavia.
1 kist Mr. R. V. Heijliger, Notaris te Batavia.
1 kistje Mr. A. J. M. A. Bol, Adres Jhr. Mr. A. van der Does de Bije Batavia.
1 kist gem. F P No. 11.
1 „ gemerkt D N.
1 „ „ V C & C / P
1 „ F J J P.
1 „ gem. F J J P / H V N
1 „ „ HR / No, 13.

Van Amsterdam per *Tasmania*,

1 kistje gem. R No. 267.

Van Amsterdam per *Australie.*

1 kistje Koninklijk wapen No. 1100/01 1106/1007 1112/13 1118/19 1124/25,
1 „ gem. B & C / T 395/408.
1 „ J. Kloppenburg, Expert van Veritas Batavia.
1 „ gem. S & B / No. 50/64.
1 „ E. E. H. P. K. van Bevervoorde .... Mooro bij Buitenzorg.
1 „ gem. B & C / B T 88/89.
1 „ G. C. Kooijker.
1 „ G. Buijs, Pakhuismeester en zoutverkooper te Cheribon.
1 „ gem. A B No. 1888.
1 pakje „ H. No. 1.

Van elk in deze Courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet

H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP, BATAVIA.